

חידושים בכללי חשבונאות ודיווח

תקינה חשבונאית אמריקנית ובינלאומית

צירופי עסקים - המודל החשבונאי החדש

בתחילת חודש דצמבר 2007, פרסמה המועצה לתקני חשבונאות בארה"ב (ה-FASB) את תקן חשבונאות מספר 141 (מתוקן 2007) - FAS 141 (Revised 2007), Business Combinations (להלן - "תקן 141 המתוקן"), המחליף את תקן מספר 141 (FAS 141) בנושא צירופי עסקים (להלן - "תקן 141 הקיים"), וכן פרסמה את תקן חשבונאות מספר 160 - FAS 160, Noncontrolling Interests in Consolidated Financial Statements, an amendment of ARB No. 51 (להלן - "תקן 160"), המתקן את ARB 51¹ בנושא איחוד דוחות כספיים.

תקן 141 המתוקן ותקן 160 הינם תוצריו של פרויקט משותף של ה-FASB והמוסד הבינלאומי לתקינה בחשבונאות (ה-IASB), שבחודש ינואר 2008, פרסם את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 3 (מתוקן 2007) - Business Combinations, IFRS 3R (להלן - "IFRS 3R"), המחליף את תקן דיווח כספי מספר 3 (IFRS 3) בנושא צירופי עסקים, וכן פרסם את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 27 (מתוקן 2007) - Consolidated and Separate Financial Statements (להלן - "IAS 27R"), המחליף את תקן חשבונאות בינלאומי מספר 27 (IAS 27) בנושא איחוד דוחות כספיים.

תקנים אלה הם הראשונים במה שצפויה להיות סדרה של תקני חשבונאות המפורסמים במשותף, עבור הקהילייה הגלובלית, במסגרת פרויקט ההאחדה (convergence) של שני מוסדות התקינה; ולמעט יוצאי דופן ספורים, העקרונות בכל תקן הינם זהים.

¹ ARB 51: Consolidated Financial Statements; פורסם באוגוסט 1959.

תקן 141 המתוקן ותקן 160 יחולו על חברות ציבוריות ופרטיות, בנוגע לצירופי עסקים שיתרחשו בשנים כספיות המתחילות ביום 15 בדצמבר 2008 או לאחר מכן (דהיינו, 1 בינואר 2009, לחברות ששנת הכספים שלהן היא שנה קלנדארית). מרבית ההוראות של תקן 141 המתוקן ייושמו באופן פרוספקטיבי ("מעתה ואילך"), ואילו תקן 160 דורש יישום רטרואקטיבי של דרישות ההצגה והגילוי הנוגעות לזכויות המיעוט הקיימות. כל שאר הדרישות של תקן 160 תיושמה באופן פרוספקטיבי. לא ניתן לבצע אימוץ מוקדם של התקנים הנ"ל. התקנים הבינלאומיים המקבילים להם (IFRS3R ו- IAS 27R) חלים על צירופי עסקים שיתרחשו בתקופות דיווח שנתיות, המתחילות ביום 1 בינואר 2009 או לאחר מכן, והם מאפשרים אימוץ מוקדם - החל מדוחות כספיים לתקופות שנתיות המתחילות לאחר 30 ביוני 2007.

במאמר זה נסקור את החידושים והשינויים בתקינה החשבונאית האמריקנית בנושא צירופי עסקים, ביחס לתקינה החשבונאית האמריקנית הקיימת בנושא (להלן- "התקינה הקיימת"), לרבות השלכות אפשריות ונקודות למחשבה בבואן של הנהלות לתכנן צירופי עסקים העשויים להיסגר לאחר כניסתם לתוקף של התקנים. כאמור, התקנים האמריקנים והתקנים הבינלאומיים הם כמעט זהים (הפערים העיקריים בין תקן 141 המתוקן ו- IFRS 3R מצוינים בסוף המאמר).

הגדרת עסק

על פי התקינה הקיימת, "עסק" מוגדר כנכסים או פעילויות שכוללים תשומות (resources), תהליכים (processes) ותפוקות (outputs). התקינה החדשה מרחיבה את ההגדרה, כך שנכסים או פעילויות משולבות, הניתנים לניהול על ידי משתתף שוק (ולא הקונה או המוכר) כך שיפיקו החזר למשקיע, יוגדרו כ"עסק".

בהתאם, למרות שלעסקים בדרך כלל קיימות תשומות, הנכסים או הפעילויות שנרכשים אינם חייבים להניב תפוקות בכדי שייחשבו לעסקים לצרכים חשבונאיים. כתוצאה מכך, יתכן ובהתאם לתקינה החדשה, סוגים נוספים של פעילויות יוגדרו כעסקים (לרבות, במקרים מסוימים, רכישות של פעילויות בשלבי מחקר ופיתוח). משמעות הדבר היא כי

"פעילויות" אלו יכנסו לתחולת התקן החדש ויטופלו כ"צירוף עסקים" (לעומת רכישת נכסים שאינם "עסק"). ההבדל המשמעותי בין רכישת פעילויות שתחשב כ"צירוף עסקים" לבין רכישת נכסים שאינם "עסק" הינו שבעסקת צירוף עסקים יוצר, בדרך כלל, מוניטין, בעוד שבעסקת רכישת נכסים שאינם מהווים עסק, לא יוצר מוניטין.

שווי מניות שהונפקו בעסקה

לרוב, קיים פער זמן מסוים בין המועד בו סוכמו תנאי העסקה וניתנה הודעה בגינה, לבין המועד בו מושגת שליטה (לדוגמה, עקב התניית סגירת העסקה בקבלת אישור מגוף רגולטורי). על פי התקינה הקיימת, שווי המניות שהונפקו למוכרים נקבע לפי מחיר ממוצע של המניות במועד סיכום תנאי העסקה וההודעה בגינם, בעוד שעל פי התקינה החדשה, שווי המניות שהונפקו למוכרים, נקבע במועד הרכישה/השגת השליטה.

לשינוי זה עשויה להיות השפעה לעניין ירידות ערך של מוניטין בתקופות שלאחר הרכישה. לדוגמה, הניחו כי חברה מסוימת רוכשת חברה אחרת המהווה, לאחר הרכישה, יחידה מדווחת (reporting unit)² נפרדת של הרוכשת, כאשר הרכישה הינה בתמורה להענקת מניות של הרוכשת למוכרים. כמו כן, הניחו כי בפרק הזמן שבין סיכום תנאי העסקה ועד סגירת העסקה, חלה עלייה במחיר המניה של הרוכשת, כאשר העלייה נובעת ברובה משיפור בתוצאות יחידה מדווחת אחרת של הרוכשת (קרי, בגין פעילות קיימת) ולא רק בגין ההשפעה הצפויה של העסק שזה עתה נרכש. בדוגמה זו, העלייה במחיר המניה תגדיל את מחיר הרכישה (ובדרך כלל, את המוניטין שינבע מהרכישה), על אף שהחברה הנרכשת היא לא זו שתרמה למרבית הצפת הערך, עובדה המגבירה את הסיכון לירידת ערך של המוניטין בתקופות שלאחר הרכישה.

חברות עשויות לשקול לתחום את תמורת הרכישה בסכומי "תקרה" ו"רצפה" על מנת להימנע מתנודתיות בתקופות העוקבות למועד הרכישה.

² יחידה מדווחת הינה קבוצת נכסים והתחייבויות, אליה מיוחס מוניטין לצורך בחינת ירידה בערכו, בהתאם ל-FAS 142, Goodwill and Other Intangible Assets.

תמורה מותנית

על פי התקינה הקיימת, תמורה מותנית (לדוגמה, בהשגת רמת רווחים מסוימת בנרכשת) מוכרת לרוב במועד בו ההתניה מסתיימת (האירוע המותנה התרחש) והמוכר זכאי לתמורה הנוספת. על פי התקינה החדשה, תמורה מותנית מוכרת לפי שווייה ההוגן ביום הרכישה, ומסווגת כהון, כהתחייבות או כמכשיר פיננסי נגזר (לפי מהותה), סיווג שמשליך על הטיפול העוקב בה: תמורה מותנית שסווגה כהתחייבות תוצג בשווי הוגן בכל תקופת דיווח, בעוד שינויים תקופתיים בערכה ייזקפו לדוח הרווח וההפסד. תמורה מותנית שסווגה כנגזר תטופל בתקופות העוקבות בהתאם לתקן מספר 133 (FAS 133, Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities), ותמורה מותנית שסווגה כהון לא תימדד מחדש בתקופות עוקבות שלאחר הרכישה.

שינוי זה עשוי להוסיף צורך בהערכות שווי תקופתיות (במועד הרכישה ולעיתים גם בתקופות עוקבות), וכן להגדיל את התנודתיות בדוחות הרווח וההפסד של החברה הרוכשת. בהתאם, חברות עשויות לשקול מחדש את מבנה התמורה המותנית ברכישות שיבוצעו בעתיד, לפי המודל החדש, על מנת למנוע תנודתיות בדוח הרווח והפסד בתקופות שלאחר הרכישה, (למשל, בדרך של הענקת מכשירים מותנים שעומדים בהגדרת "הון").

עלויות עסקה

על פי התקינה הקיימת, עלויות עסקה ישירות נזקפות לעלות הרכישה (ובדרך כלל מגדילות את סכום המוניטין שנוצר ברכישה). על פי התקינה החדשה, עלויות עסקה (למעט עלויות הנפקת הון או חוב) ייזקפו לדוח הרווח וההפסד עם התהוותן, וזאת משום שעלויות אלו אינן נחשבות, על פי התקינה החדשה, כחלק מהחלפת שוויים הוגנים בין המוכר לקונה, אלא מייצגות את השווי ההוגן שהרוכש שילם לצד שלישי עבור שירותים שהתקבלו.

השינוי יקטין את הרווח של החברה הרוכשת בתקופת הרכישה או לפניה ואת יתרות המוניטין הנובעות מהרכישות. בנוסף, עלויות עסקה מהותיות יקבלו ביטוי בדוחות הכספיים בתקופות שלפני החתימה על הסכם הרכישה, עניין אשר "יגלה" לשוק את שעתיד להתרחש.

ארגון מחדש של פעילויות (Restructuring)

בהתאם לתקינה הקיימת, חברה רוכשת יכולה, בהתקיים תנאים מסוימים (הכוללים גיבוש התחלתי של תוכנית הנהלה ביום הרכישה, והשלמתה וביצועה תוך פרקי זמן מוגדרים), להכיר בהתחייבות, במסגרת הקצאת עלות הרכישה, בגין הוצאות עתידיות של ארגון מחדש, המיוחסות לפעילות הנרכשת (למשל, בגין פיטורי עובדי הנרכשת או יציאה מפעילויות של הנרכשת) ובכך להגדיל את עודף העלות שנוצר ברכישה (בדרך כלל, הדבר מביא להגדלת המוניטין שנוצר ברכישה). בהתאם לתקינה החדשה, ההתחייבות בגין הארגון מחדש תוכר במסגרת הקצאת עלות הרכישה, רק במידה שהיא עונה להגדרת "התחייבות" בהתאם לתקני חשבונאות מקובלים לאותו מועד.

משמעות השינוי היא שעלויות בגין ארגון מחדש של פעילויות יירשמו לרוב כהוצאות (ולא כמוניטין) בדוחות הרווח והפסד של הרוכשת בתקופות שלאחר מועד הרכישה, עם התהוותן. כתוצאה מכך, התנודתיות בדוחות הרווח וההפסד בתקופות שלאחר הרכישה צפויה לגדול.

לדוגמה, חברה מסוימת רוכשת חברה במדינה בה יש לחברה הרוכשת פעילות ערב הרכישה. כחלק מהאינטגרציה של הפעילויות, החברה מתעתדת לסגור את אחד המפעלים אשר ממלא פונקציה זהה. על פי התקינה הקיימת, העלויות בגין סגירת המפעל של הנרכשת נוספות (בהתקיים תנאים מסוימים) לעודף העלות ברכישה, ובדרך כלל מביאות להגדלת יתרת המוניטין שנוצר ברכישה (כנגד הכרה בהתחייבות), בעוד שעלויות בגין סגירת המפעל המקביל של הרוכשת נרשמות כהוצאות בדוח רווח והפסד של הרוכשת, עם התהוותן. על פי התקינה החדשה, בדרך כלל, גם במקרה של עלויות בגין

סגירת המפעל של הנרכשת, הן תוכרנה כהוצאה בדוחות רווח והפסד שלאחר הרכישה, עם התהוותן.

תקופת המדידה (תקופת ייחוס תמורת הרכישה)

בדומה לתקינה הקיימת, גם לפי התקינה החדשה, על החברה הרוכשת לייחס את תמורת הרכישה לנכסים ולהתחייבויות של החברה הנרכשת, במועד הראשון בו קיים בידיה מידע זמין בנוגע לכך, אך בכל מקרה לא יאוחר משנה מיום הרכישה. עם זאת, התקינה החדשה קובעת, שבתוך תקופת המדידה האמורה, השפעת שינויים שנעשים לאחר הייחוס הראשוני תוצג מחדש בתקופות הדיווח הרלוונטיות. לדוגמה, חברה רוכשת חברה/פעילות ביום 1 במרס 2009. במועד פרסום הדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2009, על בסיס המידע הקיים, מייחסת הרוכשת סכום מסוים לשווי ההוגן של נכס בלתי מוחשי בעל אורך חיים מוגדר. ההפחתה הכלולה בדוח הרווח והפסד לרבעון הראשון מתבססת על הערכת שווי זו. במהלך הרבעון השני מתקבל מידע נוסף, אשר לא היה זמין במלואו ברבעון הראשון, המאפשר לרוכשת להשלים את הערכת השווי, כך שהסכום הסופי לייחוס שונה מהסכום שיוחס ברבעון הראשון. בהתאם לתקינה החדשה, מספרי הרבעון הראשון יתוקנו ויוצגו מחדש, על מנת לכלול הפחתה המתבססת על ההערכה החדשה.

לפיכך, בכדי להימנע מהצגה מחודשת של דוחות כספיים שפורסמו, על חברות להשלים את איסוף המידע ועיבודו לכדי הערכת שווי סופית בתקופה קצרה ככל שניתן.

שווי הוגן מנקודת ראות משתתפי שוק

בהתאם לפרקטיקה הנהוגה כיום, במקרה שבחברה הנרכשת קיים פרויקט, שאותו החברה הרוכשת אינה מתעתדת להמשיך לפתח, לא ייוחס שווי לפרויקט האמור במאזן הרכישה. על פי התקינה החדשה, על החברה הרוכשת להעריך את הנכס לפי שווי ההוגן, על פי השימוש המיטבי בו מנקודת ראות של משתתפי שוק (market participants), הן לצורך קביעת השווי ההוגן במועד הרכישה, והן לצורך בדיקות לבחינת ירידת ערך בתקופות דיווח עוקבות.

מחקר ופיתוח בתהליך (IPR&D)

על פי התקינה הקיימת, השווי ההוגן, המיוחס לפרויקטים של מחקר ופיתוח בתהליך, נזקף ביום הרכישה לדוח הרווח וההפסד כהוצאה מיידיית. על פי התקינה החדשה, השווי ההוגן כאמור יוכר במאזן המאוחד כנכס בעל אורך חיים בלתי מוגדר ולא יופחת עד לסיום הפרויקט (עלויות השלמת הפרויקט ייזקפו כהוצאה בתקופה בה יתהוו, בדומה לתקינה הנוכחית). אחת לשנה, לכל הפחות, תתבצע בחינת ירידת ערך של נכס זה.

שינוי זה עשוי ליצור אתגר לחברות בתעשיות עתירות פרויקטים (כגון טכנולוגיה ופרמצבטיקה), שכן בחינת ירידת הערך עשויה להידרש, בנפרד, עבור מספר רב של פרויקטים. בנוסף, על החברות לטפל באופן מיוחד בזיהוי פרויקטים שאוחדו או פוצלו אחר הרכישה.

יצוין כי בשלב זה, לפי התקינה החדשה, תיווצר חוסר סימטריה בטיפול החשבונאי במחקר ופיתוח בתהליך, בין מחקר ופיתוח בתהליך שנרכש בצירוף עסקי, כמתואר לעיל, לבין רכישת נכס מחקר ופיתוח בתהליך כחלק מעסקת רכישת נכסים (במקרה זה, העלויות ייזקפו באופן מיידי לדוח רווח והפסד). עם זאת, ה-FASB שוקל מחדש את הכללים לגבי מחקר ופיתוח בתהליך שנרכש כחלק מעסקת רכישת נכסים.

נכסים תלויים והתחייבויות תלויות

על אף שתקן 141 הקיים קובע היררכיה ברורה לעניין הכרה ומדידה של התחייבויות תלויות במסגרת ייחוס עלות הרכישה, קרי, מדידת התחייבויות תלויות לפי שוויין ההוגן למועד הרכישה; ורק במקרה ששוויין ההוגן לא ניתן לקביעה, יישום הכללים של תקן חשבונאות מספר 5 (FAS 5 Accounting for Contingencies – להלן "FAS 5") לעניין התחייבויות תלויות, הפרקטיקה שהשתרשה בנושא זה היא שברוב המקרים יושמו הכללים של FAS 5, ובהתאם, התחייבויות תלויות הוכרו במסגרת ייחוס עלות הרכישה רק במידה שניתן היה לכמתן, והסיכוי להפסד בגין הוערך בגדר צפוי (probable). תקן 141 הקיים לא קבע את הטיפול החשבונאי בתקופות דיווח העוקבות למועד הרכישה. תקן

141 הקיים אף לא קבע טיפול חשבונאי לנכסים תלויים (אלו, ככלל, לפי FAS 5, לא היו מוכרים).

התקינה החדשה מבחינה בין נכסים תלויים והתחייבויות תלויות, שהינם חוזיים, לבין אלו שאינם חוזיים. נכסים תלויים חוזיים והתחייבויות תלויות חוזיות ימדדו, במסגרת ייחוס עלות הרכישה, לפי שוויים ההוגן. נכסים תלויים שאינם חוזיים והתחייבויות תלויות שאינן חוזיות ימדדו, במסגרת ייחוס עלות הרכישה, לפי שוויים ההוגן במידה ו- "יותר צפוי מאשר לא" (more likely than not) שיענו להגדרת נכס או התחייבות, בהתאמה. בתקופות הדיווח העוקבות, התחייבויות תלויות תימדדנה לפי הסכום הגבוה בין שוויין ההוגן ליום הרכישה, ובין סכום ההפרשה הנקבע בהתבסס על הכללים של FAS 5. נכסים תלויים יימדדו לפי הנמוך מבין שוויים ההוגן ליום הרכישה, ובין ההערכה המיטבית ביום הדיווח באשר לסכום בו ייושבו בפועל.

השינויים הנ"ל בתקינה הינם מאתגרים, מכיוון שהם דורשים שיקול דעת רב מצד ההנהלות, וכן הסתייעות במומחים, בעת בחינת קריטריון "יותר צפוי מאשר לא" בנוגע לנכסים תלויים שאינם חוזיים והתחייבויות תלויות שאינן חוזיות, ובעת הערכת שוויים ההוגן, כאשר רלוונטי. כמו כן, חברות תצטרכנה לאמוד את שוויים ההוגן של כלל ההתחייבויות התלויות החוזיות והנכסים התלויים החוזיים, ללא קשר לסבירות התממשותם. אי לכך, קיימת חשיבות רבה לזיהוי מוקדם של ההתחייבויות התלויות והנכסים התלויים.

הסכמי חכירה המטופלים כחכירה תפעולית

התקינה החדשה קובעת, כי יש ליצור, בעת ייחוס עלות הרכישה, נכס בלתי מוחשי או התחייבות, בגין התקשרויות חכירה המטופלות כחכירה תפעולית, במידה שתנאי השוק של עסקות דומות שונים מהתנאים של ההתקשרות המקורית, בין אם החברה הנרכשת היא החוכרת ובין אם היא המחכירה.

הענקות מכשירים מבוססי מניות לעובדים של הנרכשת חלף מכשירים מבוססי

מניות של הנרכשת שהוענקו על ידה לעובדים בעבר

בהתאם לתקינה החדשה, כאשר הרוכשת מחויבת להנפיק מכשירים מבוססי מניות לעובדים, המחליפים את המכשירים הקיימים בחברה הנרכשת, תטופל ההחלפה כשינוי בתנאי התוכנית המקורית, ומלוא השווי ההוגן של מכשירי הרוכשת המוענקים, או חלקו, ייכלל כחלק מתמורת הרכישה. לעניין זה, מחויבות להחלפה נחשבת לקיימת, כאשר ההענקה מחויבת מתוקף הסכם הרכישה, התנאים של ההענקות בחברה הנרכשת או תקנות חוקיות רלוונטיות. חלק ההקצאה שיוכר כתוספת לתמורת הרכישה יחושב פרופורציונאלית בהתאם לחלק השירות (vesting) שכבר ניתן על-ידי העובדים. במידה שלרכשת אין מחויבות להחליף את המכשירים מבוססי המניות שהוענקו לעובדי החברה הנרכשת במכשירים המבוססים על מניותיה שלה, כל שוויה ההוגן של ההטבה יוכר כתשלום בגין שירות (הוצאה בדוח רווח והפסד) בתקופה שלאחר הרכישה.

מסים

על פי התקינה הקיימת, הקטנה לאחר מועד הרכישה של הפרשות, שהוכרו במסגרת הקצאת עלות הרכישה, לצורך הקטנת מסים נדחים לקבל (valuation allowances), או של הפרשות בגין חשיפות מס, שנבעו ממועד שקדם למועד הרכישה, נרשמה בדרך כלל כנגד יתרת המוניטין (ללא מגבלה של זמן). בהתאם לתקינה החדשה, כל שינוי ביתרות הנ"ל לאחר תום תקופת המדידה, ייזקק לדוח רווח והפסד. האמור נכון גם לגבי יתרות מרכישות קודמות, שטופלו בהתאם לתקינה הישנה.

השגת שליטה בשלבים בעסק הנרכש

על פי התקינה הקיימת, חישובי שווי הוגן ומוניטין נעשים בנפרד בגין כל עסקה בודדת (ממועד השגת השפעה מהותית בעסק הנרכש) – כך שסכום המוניטין הינו הסכום המצרפי הנובע מכלל הרכישות. על פי התקינה החדשה, ההשקעה במניות שהוחזקו קודם להשגת השליטה תשוערך לשווייה ההוגן – שינוי שיוכר כרווח או כהפסד, ושווי הוגן זה יצורף כתמורה נוספת לצורך קביעת עלות הרכישה בעת השגת השליטה.

נכסים של החברה הנרכשת, לרבות מוניטין, זכויות מיעוט

בהתאם לתקינה הקיימת, ברכישות חלקיות של פחות מ-100%, המקנות שליטה, החברה הרוכשת משקפת את חלקה בעודף השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות של החברה הנרכשת, לרבות נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין; ואילו זכויות המיעוט מוכרות לפי חלקו של המיעוט בערך הפנקסני (היסטורי) של הנכסים וההתחייבויות של החברה הנרכשת, בהתאם לתקינה החדשה, יש להכיר במלוא השווי ההוגן - לרבות חלק המיעוט - של הנכסים וההתחייבויות, הנכסים הבלתי מוחשיים והמוניטין, ומנגד להכיר בזכויות המיעוט לפי שווין ההוגן. כתוצאה מכך, הפחתות של עודפי עלות בתקופות שלאחר הרכישה צפויות לגדול, ולהשפיע על הרווח או ההפסד של החברה הרוכשת (במקביל יחול קיטון בחלק המיעוט ברווח).

בנוסף, לפי התקינה החדשה, בשונה מהתקינה הקיימת, זכויות המיעוט יוצגו במאזן במסגרת ההון העצמי (ולא כהתחייבות), ועסקות שיתבצעו עם המיעוט לאחר השגת שליטה בחברה הנרכשת (ובלבד שהשליטה נשמרת), יירשמו כעסקות הוניות ולא ישפיעו על דוח הרווח וההפסד.

עודף השווי ההוגן של נכסים נטו שנרכשים על עלות הרכישה (מוניטין שלילי)

על פי התקינה הקיימת, במקרה בו השווי ההוגן של הנכסים (נטו) עולה על עלות הרכישה, יש להפחית את העודף תחילה מנכסים לא כספיים, והיתרה נזקפת לדוח רווח והפסד במועד הרכישה כרווח מפריט מיוחד. על פי התקינה החדשה, במקרה זה יש לבחון מחדש את עלות הרכישה ואת הקצאתה לנכסי החברה הנרכשת וההתחייבויותיה. העודף (ללא ייחוס) ייזקף לדוח רווח והפסד במועד הרכישה.

דרישות גילוי

התקינה החדשה מרחיבה את דרישות הגילוי הקיימות, לרבות מתן מידע איכותי לגבי סכומים שתורמו ליצירת מוניטין, ודרישות גילוי ספציפיות לגבי תמורה מותנית, התחייבויות תלויות והשגת שליטה בשלבים.

הבדלים עיקריים בין תקן 141 המתקן לבין IFRS 3R

מועד תחילה: כאמור, בשונה מהתקן האמריקני, התקן הבינלאומי המקביל מאפשר אימוץ מוקדם - החל מדוחות כספיים לתקופות שנתיות המתחילות לאחר 30 ביוני 2007.

זכויות מיעוט: בעוד שעל פי התקינה האמריקנית זכויות המיעוט יימדדו לפי שוויין ההוגן, התקן הבינלאומי המקביל מאפשר בחירה בין חלופה זו ובין מדידת זכויות המיעוט על פי חלקו בשווי ההוגן של נכסים מזוהים, נטו (לרבות נכסים בלתי מוחשיים אך לא כולל מוניטין).

התחייבויות תלויות: בשונה מהתקינה האמריקנית החדשה, על פי התקן הבינלאומי, התחייבויות תלויות יימדדו תחילה לפי שוויין ההוגן (ללא הבחנה בין התחייבויות חוזיות להתחייבויות שאינן חוזיות) ובתקופות העוקבות יימדדו לפי הגבוה מבין סכום ההפרשה בהתאם לתקן בינלאומי מספר 37 (IAS 37, Provisions, Contingent Liabilities and Contingent Assets) לבין שוויין ההוגן במועד הרכישה (לאחר הפחתה, במידת הצורך, בהתאם להוראות תקן בינלאומי מספר 18 - IAS 18, Revenue). בנוסף, בשונה מהתקינה האמריקנית החדשה, על פי התקן הבינלאומי, נכסים תלויים לא יוכרו במסגרת הקצאת עלות הרכישה.

הסכמי חכירה: על פי התקינה הבינלאומית, במידה והחברה הנרכשת הנה המחכיר בעסקת שכירות, המטופלת כחכירה תפעולית, אין לרשום נכס או התחייבות בגין הפער בין תנאי ההתקשרות לבין שווי השוק של עסקת החכירה, בשונה מהנדרש בתקינה האמריקנית החדשה.

הפניה לתקנים אחרים: התקן הבינלאומי המתקן והתקינה האמריקנית החדשה מפנים, כל אחד, לתקנים אחרים בקשר עם הכרה ומדידה של נכסים והתחייבויות מסוימים (לרבות - מסים על ההכנסה, נגזרים ותשלומים מבוססי מניות). מאחר שקיימים פערים בין התקנים אליהם מבוצעות ההפניות, עשויים גם להיווצר פערים לעניין יישומם בעסקות צירופי עסקים, הן במועד צירוף העסקים עצמו והן בתקופות עוקבות.

לסיכום, יש לזכור את חשיבותו של תכנון מוקדם בנוגע לצירופי עסקים, בהקשר ליישום התקינה החשבונאית החדשה; כפי שצויין לעיל, התקינה החדשה צפויה להגדיל את התנודתיות בדוחות הרווח והפסד של חברות רוכשות בתקופות שלאחר הרכישה. תכנון מוקדם ומראש של מבנה הרכישות עשוי למתן מגמה זו (כגון שינוי התצורה של תמורה מותנית או האצה של תוכניות אופציות לעובדים). בנוסף, במקרים מסוימים מומלץ לשקול ביצוע ניתוח בנוגע להשפעת התקינה החדשה, אילו היתה מיושמת על רכישות קודמות של החברה, וזאת על מנת לקבל תמונה ברורה יותר של ההשפעות האפשריות של התקינה החדשה על עסקי החברה ורכישותיה העתידיות.

ביטול החובה של חברות, שהן מנפיקות זרות, לכלול ביאור התאמה בין דוחות כספיים הערוכים לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) לבין דוחות כספיים הערוכים לפי כללי חשבונאות מקובלים בארה"ב

ביום 21 בדצמבר 2007, אישרה רשות ניירות ערך של ארה"ב (ה- SEC) הוראה (להלן- "ההוראה"), המבטלת, בין השאר, את חובתן של חברות, הנחשבות מנפיקות זרות (Foreign Private Issuers – FPIs), ועורכות את דוחותיהן לפי תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), כפי שפורסמו על-ידי המוסד הבינלאומי לתקינה בחשבונאות (IASB), לכלול בדוחותיהן הכספיים ביאור התאמה לכללי חשבונאות מקובלים בארה"ב (U.S. GAAP). ההוראה, שנכנסה לתוקף ביום 4 במרס 2008, חלה על דוחות כספיים של מנפיקות זרות לשנות דיווח המסתיימות לאחר 15 בנובמבר 2007, ועל דוחות כספיים ביניים המתייחסים לשנים אלו, שיפורסמו לאחר כניסת ההוראה לתוקף; כלומר, **עבור מנפיקות זרות ששנת הדיווח שלהן מסתיימת ב- 31 בדצמבר, ואשר יפרסמו את דוחותיהן הכספיים השנתיים לאחר ה- 4 במרס 2008, בוטלה החובה לכלול ביאור התאמה בדוחות הכספיים לשנת 2007** (לאחרונה הודיע סגל ה- SEC, כי לגבי מנפיקות זרות אשר שנת הדיווח שלהן מסתיימת לאחר 15 בנובמבר 2007, ואשר כוונתן לפרסם את דוחותיהן הכספיים השנתיים לפני ה- 4 במרס 2008, חלה חובת מתן ביאור התאמה של דוחות הערוכים לפי תקני ה- IFRS ל- U.S.GAAP, אך הן מוזמנות לפנות בכתב אל סגל ה- SEC ולדון באפשרות ביטול החובה).

הצעד הנ"ל מצד ה- SEC מהווה את אחד היעדים במפת הדרכים, שהתוו ראשי ה- SEC לפני כשנתיים, ומסמל אבן דרך נוספת בתהליך ההאחדה שעוברות מערכות התקינה החשבונאית הבינלאומית והאמריקנית, באמצעות שיתוף הפעולה בין ה- IASB והמועצה לתקני חשבונאות בארה"ב (FASB) בנוגע לפרסום תקני חשבונאות ופרשנויות אחידים עד כמה שניתן. בנוסף, צעד זה משקף את ההכרה החד-משמעית של ה- SEC, הרשות

הפיננסית הרגולטורית העליונה בארה"ב, בחשיבות הגלובליזציה של שוקי ההון ובאיכות מערכת הדיווח של ה-IFRS.

חשוב לציין, כי במטרה לעודד דיווח כספי אחיד ואיכותי, כאמור, ביטול החובה לערוך התאמה בין הדוחות הכספיים הערוכים לפי תקני ה-IFRS לבין הדוחות הכספיים כפי שהיו לו נערכו לפי US GAAP, יחול רק על מנפיקות זרות, העורכות את דוחותיהן הכספיים לפי תקני IFRS, כפי שפורסמו על-ידי ה-IASB, ומצהירות על כך בדוחותיהן הכספיים; קרי, מנפיקות זרות שעורכות את דוחותיהן הכספיים לפי גרסה מקומית כלשהי של תקני ה-IFRS (תקני ה-IFRS כפי שאומצו על-ידי מדינה מסויימת), תצטרכנה לכלול ביאור התאמה ל-US GAAP בדיווחיהן. חוות דעתו של רואה החשבון המבקר על הדוחות הכספיים צריכה אף היא לכלול הצהרה בדבר עריכתם בהתאם לתקני ה-IFRS, כפי שפורסמו על-ידי ה-IASB.

בנוגע למנפיקות זרות, העורכות את דוחותיהן הכספיים לפי תקני ה-IFRS, כפי שפורסמו על-ידי ה-IASB, פרט לתקן בינלאומי מספר 39 (IAS 39, Financial Instruments: Recognition and Measurement), מתוקף החלטת האיחוד האירופי¹, ההוראה כוללת תקופת מעבר בת שנתיים, בה יכללו חברות אלו בדיווחיהן ביאור התאמה בין דוחותיהן הכספיים, הערוכים כאמור לעיל, לבין דוחותיהן הכספיים, אילו היו ערוכים לפי תקני ה-IFRS (במקום ביאור התאמה ל-US GAAP). בתום תקופת המעבר, אם חברות כאמור לעיל תמשכנה לדווח לפי תקני ה-IFRS בגרסת האיחוד האירופי יהיה עליהן לחזור ולכלול בדיווחיהן ביאור התאמה ל-US GAAP.

בנוסף, קובעת ההוראה, כי מנפיקות זרות, הנדרשות לכלול מידע כספי רבעוני בדיווחים ל-SEC, יכולות לעשות זאת מבלי לכלול ביאור התאמה ל-US GAAP, כל עוד המידע

¹ חברות שהינן תושבות מדינות האיחוד האירופי מחויבות ליישם את תקני ה-IFRS, כפי שאומצו על-ידי האיחוד האירופי. כך, על כל תקן IFRS שמפורסם לעבור תהליך אימוץ על-ידי האיחוד האירופי. עד כה אומצו על-ידי האיחוד האירופי רוב רובם של תקני ה-IFRS, למעט IAS 39, שאומץ באופן חלקי בלבד.

הרבעוני נערך בהתאם לתקני ה-IFRS, כפי שפורסמו על-ידי ה- IASB, ובפרט, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 34 (IAS 34, Interim Financial Reporting).

כמו כן, ההוראה מאריכה לתקופה בלתי מוגבלת את ההקלה, הכלולה בהנחיה כללית G לטופס ה- 20-F, המתירה ל- FPIs לכלול בדוחות הכספיים השנתיים, הערוכים לראשונה לפי תקני IFRS, כפי שפורסמו על ידי ה- IASB, מספרי השוואה לשנה אחת בלבד (במקום לשנתיים) בדוח הרווח והפסד, בדוח על השינויים בהון ובדוח על תזרימי המזומנים.

בנוסף לשינויים שנסקרו לעיל, ההוראה משפיעה על הוראות ותקנות אחרות, הנוגעות לדיווח כספי של מנפיקות זרות, לרבות על מבחני מהותיות לצורך צירוף דוחות כספיים של חברות נרכשות וחברות כלולות, וכן על אופן יישום התקנות הנוגעות למתן מידע פרו-פורמה.

לסיום, בנוסף לשינוי הנדון, החל על חברות שהנן מנפיקות זרות, פרסמה ה- SEC בחודש אוגוסט 2007 מסמך עקרונות בנוגע למתן אפשרות הבחירה לערוך את הדוחות הכספיים לפי תקני IFRS או לפי U.S. GAAP גם לחברות אמריקניות מקומיות (U.S. domestic issuers). ה- SEC החליטה לקיים דיונים במטרה לאסוף מידע מהציבור בנוגע למתן האפשרות כאמור.

**פרשנות מספר 13 של הוועדה לפרשנויות של תקני דיווח כספי
בינלאומיים (International Financial Reporting Interpretations)
– תוכניות נאמנות לקוחות (Customer Loyalty) (Committee- IFRIC
(Programmes)**

רקע

הטבות ותמריצים הניתנים ללקוחות, במסגרת תכניות לשימור נאמנות הלקוח (להלן- "תוכניות נאמנות לקוחות") במטרה לעודד אותם לרכוש סחורות או שירותים, הינם נפוצים בחברות רבות (לרבות רשתות קמעונאיות, חברות תעופה ותקשורת ובתי מלון). דוגמה לכך היא כאשר לקוח רוכש מוצר או שירות, והחברה מעניקה לו בגין הרכישה נקודות זיכוי, שלאחר מכן, הלקוח יכול לפדות אותן בתמורה לסחורות או שירותים הניתנים בחינם או בהנחה.

תוכניות נאמנות לקוחות קיימות במגוון צורות. הלקוחות יכולים להידרש לצבור מספר או ערך כספי מינימאלי של נקודות, לפני שתעמוד בפניהם האפשרות לפדות אותן; הזיכויים יכולים להיות קשורים לרכישות פרטניות או לקבוצת רכישות, או לנוהג אחר, הנמשך תקופת זמן מסוימת. כמו כן, החברה יכולה ליישם את תוכנית הנאמנות בעצמה, או להשתתף בתוכנית המופעלת על ידי צד שלישי. בנוסף, הזיכוי המוצע יכול לכלול מוצרים או שירותים, המסופקים על החברה עצמה, ו/או זכויות לקבל מוצרים או שירותים מצד שלישי.

לאור הפרקטיקה המגוונת שאפיינה את הטיפול החשבונאי בנוגע להטבות ותמריצים ללקוחות, המתוארים לעיל, פורסמה בחודש יוני 2007 פרשנות מספר 13 של הוועדה לפרשנויות של תקני דיווח כספי בינלאומיים (International Financial Reporting Interpretations- IFRIC) – תוכניות נאמנות לקוחות (Customer Loyalty) (Programmes), (להלן- "הפרשנות") שדנה בנושא.

תחולת הפרשנות

הפרשנות חלה על זיכוי מענק (או "נקודות זיכוי" - award credits) להטבות ותמריצים ללקוחות, במסגרת תכניות נאמנות ללקוחות (להלן – "זיכוי מענק"), אשר מקיימים את שני התנאים הבאים:

- 1) ניתנים ללקוחות על-ידי ישות כחלק מעסקת מכירה (דהיינו: מכירת מוצרים, מתן שירותים או שימוש בנכסי הישות) ו-
- 2) הלקוחות יכולים לפדות בעתיד את זיכוי המענק הנ"ל, תמורת מוצרים או שירותים שנמכרים בהנחה או ניתנים בחינם, בכפוף לעמידה בתנאי כשירות נוספים כלשהם.

הפרשנות דנה בטיפול החשבונאי, שעל הישות, המעניקה את זיכוי המענק ללקוחותיה, ליישם בגינם.

עיקרי הוראות הפרשנות

אחת הסוגיות בהן עוסקת הפרשנות היא: האם יש להכיר במחויבות של הישות, במסגרת זיכוי המענק, לספק מוצרים או שירותים בחינם או בהנחה (להלן – "מענקים") בעתיד, ולמדוד אותה על ידי:

- 1) הכרה בכל התמורה בגין עסקת המכירה, ומנגד, הכרה בהפרשה בגין אומדן העלויות העתידיות הצפויות של הספקת זיכוי המענק.

או

- 2) הקצאת חלק מהתמורה בגין עסקת המכירה לזיכוי המענק ודחיית ההכרה בהכנסה שהוקצתה כאמור ("גישת הרכיבים").

שאלות נוספות בהן דנה הפרשנות נוגעות לסכום שיש להקצות לזיכוי המענק, עיתוי ההכרה בהכנסה שהוקצתה להם וכן כיצד ראוי למדוד את ההכנסה מהם כאשר צד שלישי מספק את המענקים בפועל המתייחסים להם, כל זאת, במידה ש"גישת הרכיבים" דלעיל היא המודל החשבונאי המתאים לטיפול במחויבות של הישות בגין זיכוי המענק.

הפרשנות קובעת, בין היתר, כדלקמן:

- המודל החשבונאי המתאים לטיפול במחויבות של ישות בגין זיכויי המענק הוא מודל "גישת הרכיבים" דלעיל; קרי, זיכויי המענק יטופלו כרכיב הניתן לזיהוי בנפרד של עסקת המכירה שבה הם מוענקים (להלן – "עסקת המכירה הראשונית"), וההכרה בהכנסה המיוחסת להם תדחה (ראה/י להלן). בהתאם, השווי ההוגן של התמורה בעסקת המכירה הראשונית יוקצה בין זיכויי המענק לבין הרכיבים האחרים של המכירה האמורה.
 - התמורה בעסקת המכירה הראשונית, שתוקצה לזיכויי המענק, תימדד בהתחשב בשווי ההוגן שלהם, דהיינו, הסכום שבו ניתן היה למכור אותם בנפרד. הפרשנות אינה מציינת האם הסכום שיוקצה לזיכויי המענק יהיה:
 - o שווה לשוויים ההוגן (ללא התחשבות בסכומי השווי ההוגן של יתר מרכיבי עסקת המכירה הראשונית); או
 - o חלק יחסי מהתמורה הכוללת בעסקת המכירה הראשונית בהתבסס על השווי ההוגן של זיכויי המענק ביחס לסכומי השווי ההוגן של יתר מרכיבי עסקת המכירה הראשונית.
- במסגרת הבסיס למסקנות (Basis for Conclusions) של הפרשנות מצוין בהקשר זה כי הבחירה בשיטה אחת או אחרת נתונה לשיקול דעת הנהלת הישות.
- נספח הנחיות היישום לפרשנות (להלן – "הנספח") דן במדידת שווי הוגן של זיכויי המענק. הנספח קובע, בין היתר, כדלקמן:
- o במקרה בו לא ניתן לצפות את שוויים ההוגן של זיכויי המענק באופן ישיר, יש לאמוד אותו. על הישות להפעיל שיקול דעת כדי לבחור וליישם את שיטת האומדן שתעמוד בדרישות הפרשנות ושתהיה המתאימה ביותר בנסיבות.

ישות יכולה לאמוד את השווי ההוגן של זיכויי מענק בהתחשב בשווי ההוגן של המענקים שתמורתם ניתן לפדות אותם, וזאת לאחר ביצוע התאמות מסוימות המפורטות בנספח.

כאשר לקוחות יכולים לבחור בין מגוון של מענקים שונים, השווי ההוגן של זיכויי המענק ישקף את ערכי השווי ההוגן של מגוון המענקים הזמינים כאשר הם משוקללים ביחס לתדירות שבה כל מענק חזוי להיבחר.

אם, לדוגמה, צד שלישי מספק את המענקים והישות משלמת לו עבור כל זיכוי מענק שהיא מעניקה, היא יכולה לאמוד את השווי ההוגן של זיכויי המענק בהתחשב בסכום שהיא משלמת לצד השלישי, בתוספת מרווח רווח סביר.

• מועד ההכרה בתמורה שהוקצתה לזיכויי המענק כהכנסה תלוי באופן בו הלקוח מקבל את המענקים במסגרת תכניות נאמנות הלקוחות, כדלקמן:

במקרה בו הישות מספקת בעצמה את המענקים, עליה להכיר בתמורה שהוקצתה לזיכויי המענק כהכנסות כאשר זיכויי המענק נפדים והיא מקיימת את מחויבותיה לספק מענקים. סכום ההכנסה שיוכר יתבסס על מספר זיכויי המענק שנפדו בתמורה למענקים, ביחס למספר הכולל שחזויים להיפדות. (לצורך כך, על הישות להעריך, באמצעות שימוש באומדנים, את המספר הכולל של זיכויי המענק שחזויים להיפדות).

כאשר המענקים מסופקים על-ידי צד שלישי ולא על-ידי הישות עצמה, על הישות לבחון, האם היא פועלת כצד העיקרי (Principal) בעסקה, וגובה את התמורה המוקצת לזיכויי המענק בעבור עצמה, או פועלת כסוכנת עבור הצד השלישי, וגובה בשמו את התמורה הנ"ל¹:

• אם הישות גובה את התמורה האמורה בעבור עצמה, עליה למדוד את הכנסותיה לפי התמורה ברוטו שהוקצתה לזיכויי המענק, ולהכיר בהכנסות כאשר היא ממלאת את מחויבותיה בנוגע למענקים.

¹ בחינה ברוח זו קיימת גם בהוראות סעיף 8 ל IAS 18 – Revenue, לגבי הכרה בהכנסה על בסיס "ברוטו" אצל הצד העיקרי בעסקה לעומת הכרה בהכנסה על בסיס "נטו" אצל סוכן.

- לעומת זאת, כאשר הישות גובה את תמורת העסקה בשם הצד השלישי, עליה למדוד את הכנסותיה לפי הסכום נטו ששייך לה, קרי, כהפרש בין התמורה שהוקצתה לזיכויי המענק לבין הסכום המשולם לצד השלישי בתמורה לאספקת המענקים על-ידו. הכנסותיה האמורות יוכרו, כאשר לצד השלישי נוצרת מחויבות לספק את המענקים, והוא זכאי לקבל תשלום על כך. מצב זה עשוי להווצר כבר במועד שבו מוענקים זיכויי המענק ללקוח (כלומר, גם אם טרם מומשו). לחילופין, במקרה בו הלקוח יכול לבחור לדרוש את המענקים מהישות או מהצד השלישי, המחויבות של הצד השלישי לאספקת המענקים תהיה רק כאשר הלקוח יבחר לדרוש אותם מהצד השלישי וההכנסות יוכרו בהתאם.
- אם בזמן כלשהו, חזוי שהעלויות הבלתי נמנעות הכרוכות במחויבות לספק את המענקים צפויות לעלות על התמורה שהוקצתה לזיכויי המענק במועד עסקת המכירה הראשונית וטרם הוכרה כהכנסות, בתוספת תמורה נוספת כלשהיא שתהיה זכות לקבלה כאשר הלקוח יפדה את זיכויי המענק, על החברה לנקוט בטיפול החשבונאי המתאים ל"חובה מכביד" (onerous contract), ולהכיר בהפרשה בגין עודף העלויות הנ"ל, בהתאם להוראות תקן בינלאומי מספר 37, Provisions, (IAS 37, Contingent Liabilities and Contingent Assets).

תחילה והוראות מעבר

הפרשנות חלה על דוחות כספיים לתקופות שנתיים המתחילות ביום 1 ביולי 2008 או לאחר מכן. יישום מוקדם הינו אפשרי, ועליו להיות מלווה בגילוי מתאים.

שינוי במדיניות החשבונאית בעקבות יישום הפרשנות יטופל בהתאם לתקן בינלאומי מספר 8, Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors, כלומר, יבוא לידי ביטוי בדרך של יישום למפרע.

היערכות חברות ליישום הוראות הפרשנות

יישום הפרשנות עשוי להצריך קבלת החלטות והיערכות מקדימה מצד החברות המיישמות. בין השאר, חברות שלגביהן הנושא רלוונטי, תדרשנה לבחון את השלכות הוראות הפרשנות על הדיווח החשבונאי המתייחס לתוכניות נאמנות הלקוחות הקיימות אצלן תוך איסוף נתונים וביסוס אומדנים רלוונטיים.

להלן דוגמאות להמחשת יישום הפרשנות (אשר מופיעות כנלוות לפרשנות אך מצוין לגביהן שהן אינן מהוות חלק ממנה):

1. הטבות ותמריצים המוענקים על-ידי החברה

חברה א' השיקה תוכנית שימור לקוחות, בדרך של הענקת נקודות ברכישות מעל סכום מסוים. הלקוחות זכאים לפדות את הנקודות בעת רכישת מצרכים נוספים. הנקודות ניתנות לניצול ללא מגבלת זמן. בתקופה מסוימת העניקה החברה 100 נקודות. החברה מעריכה כי השווי ההוגן של כל יחידה הינו 1 ₪, דוחה הכנסות של 100 ₪.

שנה	נקודות שנוצלו	אומדן סך הנקודות שינוצלו
שנה 1	40	80
שנה 2	41	90
שנה 3	9	90

ההכנסות שיוכרו בכל אחת מהשנים לפי IFRIC 13:

שנה	הכנסות שיוכרו בגין הנקודות
שנה 1	$100 * 40 / 80 = 50$
שנה 2	$100 * 81/90 - 50 = 40$
שנה 3	$100 * 90/90 - (50 + 40) = 10$

טיפול בשינוי האומדן

2. הטבות ותמריצים המוענקים על-ידי צד שלישי

חברה ב' שהינה סיטונאית מוצרי חשמל (להלן - החברה), משתתפת בתוכנית שימור לקוחות שמופעלת על ידי חברת תעופה. החברה מעניקה ללקוחות נקודות טיסה אחת עבור כל 1 ₪ של רכישת מוצרי חשמל. הלקוחות יכולים לפדות את הנקודות שצברו, עבור טיסות, מחברת התעופה. החברה משלמת לחברת התעופה 0.009 ₪ בעבור כל נקודה. בתקופה מסוימת מכרה החברה מוצרי חשמל בסך כולל של 1 מיליון ₪, ובהתאם העניקה 1 מיליון נקודות. החברה מעריכה ששווי הוגן של כל נקודת טיסה – 0.01 ₪.

יישום IFRIC 13:

1,000,000 * 0.01 = 10,000	ייחוס התמורה לנקודות הטיסה
בעת מכירת מוצרי החשמל [בעת הענקת הנקודות השלימה החברה (הסיטונאית) את מחויבותיה ללקוח. חברת התעופה היא האחראית לספק את ההענקה וזכאית לקבל את התמורה ממנה]	עיתוי ההכרה בהכנסה המיוחסת לנקודות הטיסה
אם החברה היתה גובה את התמורה המיוחסת לנקודות בעבור עצמה - היא תמדוד את ההכנסה על בסיס הסכום <u>ברוטו</u> של 10,000 ₪, ובנפרד תכיר את ה- 9,000 ₪ שמשלמת לחברת התעופה כהוצאה אם החברה גובה את התמורה בעבור חברת התעופה (כמתווכת/סוכנת שלה) - היא תמדוד ותכיר בהכנסה על בסיס <u>נטו</u> (1,000 ₪ = 10,000-9,000)	מדידת /הצגת ההכנסה

פרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות

**תקן חשבונאות מספר 31: תיקון תקן חשבונאות מספר 22,
מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה**

רקע

בחודש יולי 2005 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן – "המוסד לתקינה") את תקן חשבונאות מספר 22, "מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה" (להלן – "תקן 22"). בהתאם לפסקה ב(2) להגדרת "התחייבות פיננסית" שבתקן 22, חוזה, אשר יסולק או עשוי להיות מסולק במכשיריה ההוניים של הישות והוא נגזר (כדוגמת כתב אופציה או רכיב ההמרה של התחייבות הניתנת להמרה), אשר יסולק או עשוי להיות מסולק שלא בדרך של החלפת סכום קבוע של מזומן או נכס פיננסי אחר בתמורה למספר קבוע של מכשיריה ההוניים של הישות, מהווה התחייבות פיננסית.

בתקן 22 נקבעה הוראת מעבר (בסעיף 98 לתקן), לפיה בתקופה שבין 1 בינואר 2006 לבין 31 בדצמבר 2007, תוספת המימוש של כתבי אופציה, הנקובה בסכומים צמודי מדד מחירים לצרכן או סכומים צמודי מטבע חוץ וכן מחיר ההמרה של התחייבויות הניתנות להמרה, הנקוב בסכומים צמודי מדד מחירים לצרכן או סכומים צמודי מטבע חוץ ייחשבו כסכומים קבועים לצורך פסקה ב(2) בהגדרת התחייבות פיננסית האמורה לעיל; קרי, הם כשלעצמם, לא יהפכו את המכשיר הנגזר (כתב האופציה/רכיב ההמרה בהתחייבות הניתנת להמרה) להתחייבות פיננסית.

עיקרי הוראות תקן 31

בחודש נובמבר 2007 פרסם המוסד לתקינה את תקן חשבונאות מספר 31, "תיקון תקן חשבונאות מספר 22, מכשירים פיננסיים: גילוי והצגה" (להלן – "תקן 31"). תקן 31 מתקן את הוראות תקן 22, והופך את הוראת המעבר האמורה לעיל להוראת קבע. בנוסף, תקן 31 קובע, כי מחיר מימוש מדורג וקבוע מראש של כתבי אופציה ומחיר המרה מדורג וקבוע מראש של התחייבויות הניתנות להמרה ייחשבו אף הם כסכומים קבועים לצורך הפסקה האמורה לעיל בהגדרת התחייבות פיננסית.

במסגרת המבוא לתקן 31, מציינת הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה (להלן – "הוועדה המקצועית"), כי כבר בעת פרסומו של תקן 22, היתה הוועדה המקצועית בדעה כי כתבי אופציה שתוספת המימוש שלהם נקובה בסכומים צמודי מדד מחירים לצרכן או סכומים צמודי מטבע חוץ ורכיב ההמרה של התחייבויות הניתנות להמרה, שמחיר ההמרה שלהן נקוב בסכומים צמודי מדד מחירים לצרכן או סכומים צמודי מטבע חוץ, מהווים במהותם מכשירים הוניים ולא התחייבויות פיננסיות. עוד מצוין כי, בנוסף, באותה עת, קיימו גופי התקינה הבינלאומית דיונים נוספים בנושא ושקלו אפשרות של פרסום הבהרה או תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 32, "מכשירים פיננסיים: הצגה" (להלן – "IAS 32"), עליו מבוסס תקן 22, אולם לבסוף החליטו שלא לפרסם הבהרה או תיקון ל- IAS 32. עם זאת, עמדת הוועדה המקצועית בנושא זה לא השתנתה.

סוג נוסף של נגזרים, אליו מתייחס תקן 31, כאמור לעיל, הינו כתב אופציה ורכיב המרה של התחייבות ניתנת להמרה בעלי מחיר מימוש/מחיר המרה, שהינו מדורג וקבוע מראש, כלומר, מחיר מימוש/מחיר המרה המשתנה בהתאם למועד המימוש, אך כבר במועד ההנפקה ניתן לקבוע מה יהיה סכומו בכל מועד מימוש אפשרי (לדוגמה, כתב אופציה שהונפק ביום 1 בינואר 2008 לתקופה של שנתיים שמחיר המימוש שלו 5 ש"ח אם המימוש יבוצע בשנת 2008 ו-7 ש"ח אם המימוש יבוצע בשנת 2009). במבוא לתקן 31 מציינת הוועדה המקצועית כי היא סבורה כי גם כתב אופציה ורכיב המרה אלה מהווים במהותם מכשירים הוניים ולא התחייבויות פיננסיות.

לאור כל אלה נקבעו ההוראות האמורות בתקן 31.

תחילה

תקן 31 יחול על דוחות הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008.

המשמעות - חברות ציבוריות, הכפופות לחוק ניירות ערך התשכ"ח- 1968 ומחויבות לדווח לפי תקנותיו, לא תהיינה בתחולת תקן 31 מאחר שבתקופת החלטתו הן כבר תדווחנה באופן מלא לפי תקני ה- IFRS.

הטיפול החשבונאי בחוזים לרכישת פריטים לא פיננסיים הנקובים או צמודים למטבע חוץ לפי תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה

רקע

במציאות העסקית של ימינו, ביצוע עסקות כרוך פעמים רבות בעריכת חוזים מסוימים לרכישת פריטים או שירותים לא פיננסיים, שהינם נקובים במטבע חוץ או צמודים אליו. דוגמה בולטת לחוזים מסוג זה היא חוזי שכירות תפעולית, הנקובים או הצמודים לדולר האמריקני (להלן - "הדולר").

בחינת הטיפול החשבונאי בהתקשרויות כאמור בהתאם לתקינה החשבונאית הבינלאומית (IFRS), מעלה את השאלה, האם וכיצד נדרשת הפרדה של נגזר מטבע החוץ, המשופץ בחוזי שכירות הנקובים או הצמודים לדולר (ראה/י הסבר בהמשך), כאשר הדולר אינו מטבע הפעילות¹ של צד משמעותי כלשהו לחוזה.

הוראות התקינה הבינלאומית בנושא

תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (להלן - "IAS 39"), מגדיר נגזר (Derivative) כמכשיר פיננסי או חוזה אחר, שנמצא במסגרת תחולת IAS 39, אשר כולל את כל המאפיינים הבאים:

א. שוויו משתנה בתגובה לשינוי בשיעור ריבית מוגדר, במחיר מכשיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורה מוגדר, בשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, במדד מחירים או שערים מוגדר, בדירוג אשראי או במדד אשראי מוגדר, או במשתנה מוגדר אחר, בתנאי

¹ בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי מספר 21 (IAS 21 - The Effects of Changes in Exchange Rates), "מטבע פעילות" (Functional Currency) הינו המטבע של הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת הישות. IAS 21 מציין מדרג של קריטריונים שונים לקביעת מטבע הפעילות, לרבות בחינת המטבע המשפיע ביותר על הכנסות הישות ועל הוצאותיה.

שבמקרה של משתנה לא פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה (לעיתים מכונה ה"הבסיס" [Underlying]);

ב. אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו אשר הנה קטנה מההשקעה, שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק; וכן

ג. הוא מסולק במועד עתיד.

דוגמאות נפוצות לנגזרים הן אופציות ועסקות אקדמה (פורוורדים) או עסקות החלפה (swap) על מטבע חוץ.

בהתאם ל- IAS 39, "נגזר משובץ" (Embedded Derivative) הינו רכיב של מכשיר מעורב (משולב) (Hybrid (combined) Instrument) שכולל גם חוזה מארח שאינו נגזר, וכתוצאה מכך, חלק מתזרימי המזומנים של המכשיר המשולב משתנים באופן הדומה לנגזר העומד בפני עצמו.

דוגמה למכשיר משולב הינה המקרה של נגזר מטבע חוץ המשובץ בחוזה מארח שהוא מכשיר לא פיננסי (לדוגמה: חוזה שכירות שבו תשלומי השכירות נקובים במטבע חוץ), ולכן תזרימי המזומנים הנובעים מהמכשיר המשולב משתנים כתוצאה משינויים בשער מטבע החוץ.

IAS 39 קובע, כי נגזר משובץ יופרד מהחוזה המארח ויטופל כנגזר בהתאם ל- IAS 39, אם, ורק אם:

(א) המאפיינים והסיכונים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן הדוק (Closely related) למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח;

ב) מכשיר נפרד עם אותם תנאים כמו הנגזר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של נגזר;
וכן

ג) המכשיר המעורב (משולב) אינו נמדד בשווי הוגן, כאשר שינויים בשווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד (כלומר, נגזר שמשוּבץ בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אינו מופרד).

בסעיף AG33 לנספח הנחיות היישום (Application Guidance) של IAS 39 מובאות דוגמאות למקרים, בהם המאפיינים והסיכונים הכלכליים של נגזר משובץ קשורים באופן הדוק למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח, ובהתאם, במקרים האמורים, ישות אינה מטפלת בנגזרים המשובצים בנפרד מהחוזה המארח.

אחת הדוגמאות האמורות הינה נגזר מטבע חוץ המשובץ בחוזה מארח שהוא מכשיר לא פיננסי (כמו חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, כאשר המחיר נקוב במטבע חוץ), אשר יחשב כקשור באופן הדוק לחוזה המארח בהתקיים התנאים הבאים:

- (א) הנגזר אינו ממונף;
- (ב) הנגזר אינו כולל מאפיין אופציה;
- (ג) הנגזר דורש תשלומים הנקובים באחד מהמטבעות הבאים:
 - (i) מטבע הפעילות של צד משמעותי כלשהו לחוזה המארח;
 - (ii) המטבע שבו נקוב המחיר של הסחורה או של השירות הקשורים, שנרכשים או שנמסרים, באופן שיגרתי בעסקאות מסחריות בעולם (כמו דולר של ארה"ב לגבי עסקאות בנפט גולמי); או
 - (iii) מטבע שמשמשים בו בדרך כלל בחוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה (לדוגמה, מטבע יציב ונזיל יחסית שמשמשים בו בדרך כלל בעסקאות מסחריות מקומיות או במסחר חיצוני).

בחודש נובמבר 2007 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - "המוסד לתקינה") נייר עמדה, המסכם את העמדות כפי שהתגבשו בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה, בנוגע לטיפול החשבונאי בחוזים לרכישת פריטים לא פיננסיים הנקובים או צמודים למטבע חוץ, לפי תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39, מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה (להלן - "הפרסום")².

עיקרי הפרסום מובאים להלן:

הפרסום דן בסוגיה- האם נדרשת הפרדה של נגזר מטבע החוץ, המשובץ בחוזי שכירות הנקובים או הצמודים לדולר³, כאשר הדולר אינו מטבע הפעילות של צד משמעותי כלשהו לחוזה?

ניתוח הסוגיה

הצורך בהפרדת הנגזר המשובץ בחוזה שכירות

הפרסום קובע כדלקמן:

- בכל חוזה שכירות יש לבחון, אם נגזר מטבע חוץ, המשובץ בחוזה, נחשב כקשור באופן הדוק לחוזה המארח.
- במרבית המקרים, נגזר מטבע חוץ המשובץ בחוזה שכירות אינו ממונף (כלומר, בדרך כלל ההצמדה היא לשער החליפין של הדולר ולא לפעמיים עליית שער החליפין של הדולר) ואינו כולל מאפיין של אופציה (כלומר, אין תקרה או רצפה הנקובה במטבע חוץ).

² כפי שמצוין בפרסום- לפרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא תקני דיווח כספי בינלאומיים אין מעמד של תקן או הבהרה והם אינם מחייבים. פרסום זה מהווה הבעת עמדה בלבד שהתגבשה בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה.

³ הפרסום דן בפרט בחוזי שכירות בדולרים, כיוון שחוזים רבים נקובים במטבע זה. אולם הניתוח שבוצע בו והטיפול החשבונאי הנדרש חלים גם על חוזים לרכישת פריטים לא פיננסיים הנקובים במטבע חוץ אחר. הפרסום אינו דן בחוזי שכירות תפעולית בשקלים צמודי מדד, לגביהם נקבע כי הנגזר המשובץ קשור באופן הדוק לחוזה המארח, ולפיכך אין להפרידו.

- בנוגע לכל חוזה שכירות דולרי, יש לבחון את התנאי הראשון בפיסקה ג' דלעיל, שעניינו מטבע הפעילות של המשכיר והשוכר. אם הדולר אינו מטבע הפעילות של צד כלשהו לחוזה השכירות, יש להמשיך ולבחון את קיומם או אי קיומם של התנאים הנוספים בפיסקה זו.
- התנאי השני בפיסקה ג' דלעיל, הדורש כי מטבע החוץ יהיה מטבע שבו נסחר הפריט הלא פיננסי בעולם, אינו מתקיים לגבי חוזי שכירות, מאחר וחוזי שכירות במדינות שונות עשויים להיערך במטבעות שונים (לאו דווקא בדולרים).
- התנאי השלישי בפיסקה ג' דלעיל, דורש כי מטבע החוץ ישמש למרבית העסקאות או החוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה. בישראל, הדולר אינו המטבע המשמש במרבית העסקאות המסחריות המקומיות, אך אם העסקה התרחשה בסביבה כלכלית אחרת, ייתכן שהתנאי הנ"ל יתקיים. לדוגמה, אם לחברה שמטבע הפעילות שלה הוא שקל יש חוזה שכירות בארה"ב, הנקוב בדולרים, נגזר מטבע החוץ קשור באופן הדוק לחוזה המארח, כיוון שמרבית העסקאות (לא רק עסקאות מסוג מסוים) בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה מבוצעות בדולרים.

לאור האמור לעיל, קובע הפרסום, שהדעה המקובלת היא שבחוזי שכירות בדולרים בישראל בין משכיר לבין שוכר, כאשר מטבע הפעילות של אף אחד מהם אינו הדולר, קיים נגזר משובץ, שהפרדתו נדרשת לפי IAS 39.

אופן הפרדת הנגזר המשובץ

באשר לאופן הפרדת הנגזר המשובץ, קובע הפרסום כדלקמן:

א) הפרדת הנגזר המשובץ בחוזה השכירות היא בדרך של הפרדת סדרה של מספר עסקות אקדמה (פורוורדים) או עסקות החלפה (swap), כמספר התשלומים על פי החוזה. לכל תשלום מיוחסת עסקת אקדמה (או עסקת החלפה) על מטבע החוץ, שתקופת המימוש שלה היא ממועד החוזה ועד למועד התשלום. **בכל**

תאריך מאזן יוצגו הנגזרים (עסקות האקדמה הפתוחות או עסקות ההחלפה הפתוחות) לפי שוויים ההוגן.

(ב) בעת ההתקשרות בחוזה השכירות והפרדת הנגזר המשובץ, שוויו ההוגן של הנגזר המשובץ הוא אפס. לאחר מכן, בעקבות שינויים בשער החליפין המידי של הדולר, בשיעור הריבית הדולרית ובשיעור הריבית השקלית, חלים שינויים בשוויו ההוגן של הנגזר. ההפרשים בשוויו ההוגן של הנגזר בסוף כל תקופת דיווח יזקפו לדוח רווח והפסד.

(ג) בתום תקופת השכירות השווי ההוגן של הנגזר הוא אפס, וסך ההוצאות נטו שנקפו לדוח רווח והפסד הנו זהה לסך ההוצאות שהיה נזקף לדוח רווח והפסד אילולא הופרד הנגזר המשובץ. אולם, כאמור, בכל נקודת זמן במהלך תקופת השכירות, קיים לנגזר המשובץ שווי הוגן (חיובי או שלילי) שיבוא לידי ביטוי בנכס או בהתחייבות במאזן.

(ד) לפיכך, במסגרת המעבר לדיווח לפי תקני IFRS, יוכרו במאזן הפתיחה ליום 1 בינואר 2007⁴, נכס או התחייבות לפי השווי ההוגן של הנגזר, כנגד זקיפה לעודפים במאזן.

(ה) מדידת תשלומי השכירות התקופתיים

הוצאות השכירות אמורות להיות מחושבות לפי שער הפירוורד לכל מועד תשלום, כפי שהיה בעת ההתקשרות בחוזה השכירות. כתוצאה מהעובדה ששערי הפירוורד של עסקת אקדמה משתנים בהתאם למשך התקופה, הוצאות השכירות שהיו נזקפות בדרך זו בכל תקופה היו שונות. תקן חשבונאות בינלאומי 17¹, חכירות (IAS 17) קובע, כי תשלומי חכירה בגין חכירה תפעולית יוכרו כהוצאה

⁴ כזכור – מועד המעבר לדיווח לפי תקני ה- IFRS של חברות שלא בחרו באימוץ מוקדם הינו 1.1.2007.

על בסיס קו ישר לאורך תקופת החכירה⁵. בהתאם, יש הטוענים כי לפי ההוראה האמורה יש לפרוס את הוצאות השכירות הכוללות בקו ישר על פני תקופת השכירות. לפיכך, בעת ההתקשרות בחוזה השכירות על הישות לחשב את הוצאות השכירות הכוללות לכל תקופת השכירות (קרי, לסכם את הוצאות השכירות לכל מועד תשלום לפי שער הפירוורד בעת ההתקשרות בחוזה השכירות), ולפרוס את ההוצאות הכוללות בקו ישר על פני תקופת השכירות⁶. יש הטוענים, כי פריסת הוצאות השכירות בקו ישר אינה משקפת את המהות הכלכלית של העסקה, ולפיכך יש להכיר בהוצאות השכירות בכל תקופה לפי שערי הפירוורד שנקבעו במועד ההתקשרות, המתייחסים לאותה תקופה. טענה זו מבוססת על הגישה שההתקשרות בחוזי שכירות ארוכי טווח נעשתה בדולרים על מנת לשמור על הערך הריאלי של הוצאות השכירות, ואילו פריסה בקו ישר של הוצאות השכירות אינה משקפת את כוונת הצדדים במועד ההתקשרות (בעלי עמדה זו סבורים, כי ההוראה ב- IAS 17 בדבר מיצוע הוצאות החכירה נוגעת לעסקות בהן השונויות של היקפי ההוצאות בתקופות שונות אינה נובעת מהרצון לשמור על ערך כלכלי קבוע של ההוצאה). טענה זו אינה מתיישבת עם הניסוח המילולי ב- IAS 17.

(ו) הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של המשכיר בחוזה מהסוג הנדון יהיה בהתאם לטיפול החשבונאי אצל השוכר, כמתואר לעיל ובשינויים המתחייבים.

(ז) הצורך בהפרדת נגזר המשובץ בחוזה מארח קיים גם לגבי חוזים לרכישת נכסים לא כספיים (כגון מלאי, רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים), אשר מהווים התקשרות איתנה (התקשרות איתנה - Firm commitment) מוגדרת ב- IAS 39 כהסכם מחייב להחלפת כמות מוגדרת של משאבים לפי מחיר מוגדר במועד

⁵ בהתאם ל- IAS 17, תשלומי חכירה בגין חכירה תפעולית מוכרים כהוצאה על בסיס קו ישר, אלא אם בסיס שיטתי אחר מייצג בצורה טובה יותר את תבנית הזמן של הטבות המשתמש, אפילו אם התשלומים אינם על אותו בסיס.
⁶ ראה להלן דוגמה שנכללה בפרסום.

עתידי מוגדר או במועדים עתידיים מוגדרים). תקופת הנגזר המשובץ תוגדר, במקרה זה, כתקופה ממועד התהוות ההתקשרות האיתנה ועד למועד ההכרה בהתחייבות פיננסית במאזן בגין החוזה. כלומר, בהתקשרות, שהתשלומים לגביה יחולו לאחר ההכרה בנכס לא כספי, תקופת הנגזר תוגדר כתקופה ממועד התהוות ההתקשרות האיתנה ועד למועד ההכרה בנכס הלא כספי, מועד בו גם מוכרת התחייבות פיננסית. ההתחייבות הפיננסית תטופל כהתחייבות צמודת מטבע חוץ והטיפול בה יהיה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ (IAS 21). אולם, אם ההתקשרות מחייבת תשלומי מקדמות לפני ההכרה בנכס הלא כספי, תקופת הנגזר תחושבנה ממועד ההתקשרות ועד למועדי התשלום השונים, בהם נוצרת למעשה התחייבות פיננסית. גם במקרה זה, אם קיימים תשלומים נוספים לאחר ההכרה בנכס הלא כספי, תקופת הנגזרים לגביהם תחושבנה ממועד התהוות ההתקשרות האיתנה ועד למועד ההכרה בנכס הלא כספי, כאמור לעיל.

להלן דוגמה, הכלולה בפרסום, שנועדה להמחיש את אופן הפרדת נגזר המשובץ בחוזה שכירות דולרי:

דוגמה

ביום 1.1.08 התקשרה חברה א' בהסכם לשכירת משרדים מחברה ב' לתקופה של ארבע שנים. בהתאם להסכם, דמי השכירות השנתיים יעמדו על 120,000 דולר לשנה, אשר ישולמו מראש לשנה שלמה בתחילת כל שנה. מטבע הפעילות של שתי החברות הינו השקל. חברה א' משלמת ב- 1.1 לכל שנה את דמי השכירות השנתיים בהתאם לחוזה. חברה א' עורכת רק דוחות כספיים שנתיים.

בדוגמה אין התייחסות להשפעות מסים על ההכנסה.

ניתן להתייחס לנגזר המשובץ כ- 3 חוזי אקדמה (פורוורד) במועד ההתקשרות כדלהלן:

1. חוזה אקדמה לשנה אחת.
2. חוזה אקדמה לשנתיים.
3. חוזה אקדמה לשלוש שנים.

לחלופין, ניתן להגדיר את הנגזר המשובץ כחוזה החלפה (swap) של שלושת תזרימי המזומנים הצפויים.

החברה בחרה בחלופה הראשונה המוצגת לעיל. כמו כן, בחרה החברה למצע את הוצאות השכירות בקו ישר על פני תקופת השכירות.

להלן פירוט שערי חליפין מיידיים ועתידיים:

<u>31.12.10</u>	<u>31.12.09</u>	<u>31.12.08</u>	<u>1.1.08</u>	
4.2	4.2	4.1	4	שער מיידי (SPOT)
-	4.32	4.256	4.19	שער עתידי לחוזה אקדמה לשנה
-	-	4.42	4.39	שער עתידי לחוזה אקדמה לשנתיים
-	-	-	4.6	שער עתידי לחוזה אקדמה לשלוש שנים

לא חל שינוי בשערי החליפין המיידיים בין 31.12 ל- 1.1.

שערי החליפין העתידיים נגזרים מהפערים בין שיעורי הריבית השקליים לבין שיעורי הריבית הדולריים לתקופות הנדונות.

להלן פירוט השווי ההוגן של חוזי האקדמה בתאריכי מאזן:

<u>שווי הוגן ביום</u>	<u>חוזה אקדמה לסילוק</u>	<u>חוזה אקדמה</u>	<u>חוזה אקדמה</u>
<u>ביום 1.1.09</u>	<u>לסילוק ביום 1.1.10</u>	<u>לסילוק ביום 1.1.11</u>	
31.12.08	10,800	15,314	19,592
31.12.09	-	22,800	32,000
31.12.10	-	-	48,000

השווי ההוגן מחושב על ידי מומחים בתחום המימון בהתחשב בשערי הפירוורד שנלקחו בחשבון במועד ההתקשרות וכן שערי הריבית של המטבעות ושערי החליפין העתידיים והמיידים, לפי העניין, בתאריך המאזן.

במועד ההתקשרות (1.1.08), השווי ההוגן של חוזי האקדמה המשובצים הוא אפס, לכן לא נדרש רישום כל שהוא בדוחות הכספיים בגין הנגזר פרט לגילוי.

חישוב הוצאות שכירות התקופתיות

$$\frac{120,000 \times (4 + 4.19 + 4.39 + 4.6)}{4} = 515,400$$

שנת 2008

רישום הוצאות דמי שכירות שוטפות :

ח' הוצאות דמי שכירות 515,400

ז' מזומן $120,000 \times 4 = 480,000$

ז' הוצאות לשלם 35,400

שערך נגזר משובץ (שלושת חוזי האקדמה) :

ח' חוזי אקדמה $19,592 + 15,314 + 10,800 = 45,706$

ז' הכנסות 45,706

שנת 2009

רישום הוצאות דמי שכירות שוטפות :

ח' הוצאות דמי שכירות 515,400

ז' מזומן $120,000 \times 4.1 = 492,000$

ז' הוצאות לשלם 23,400

חילוף חוזה אקדמה לשנה אחת :

ח' הוצאות לשלם 10,800

ז' חוזי אקדמה $120,000 \times (4.19 - 4.1) = 10,800$

שערך נגזר משובץ (שני חוזי אקדמה) :

ח' חוזי אקדמה $32,000 + 22,800 - (45,706 - 10,800) = 19,894$

ז' הכנסות 19,894

מעבר לדוח חידושים בכללי חשבונאות ודיווח

שנת 2010

רישום הוצאות דמי שכירות שוטפות :

ח' הוצאות דמי שכירות 515,400

ז' מזומן $120,000 \cdot 4.2 = 504,000$

ז' הוצאות לשלם 11,400

חילוף חוזה אקדמה לשנתיים :

ח' הוצאות לשלם 22,800

ז' חוזה אקדמה $120,000 \cdot (4.39 - 4.2) = 22,800$

שערך נגזר משובץ (חוזה אקדמה אחד) :

ח' חוזה אקדמה $48,000 - 32,000 = 16,000$

ז' הכנסות 16,000

שנת 2011

רישום הוצאות דמי שכירות שוטפות :

ח' הוצאות דמי שכירות 515,400

ז' מזומן $120,000 \cdot 4.2 = 504,000$

ז' הוצאות לשלם 11,400

חילוף חוזה אקדמה לשלוש שנים :

ח' הוצאות לשלם $120,000 \cdot (4.6 - 4.2) = 48,000$

ז' חוזה אקדמה 48,000

טבלה מסכמת

תנועה מאזנית

תאריך	הוצאות לשלם (חובה זכות)	חוזה אקדמה (חובה זכות)
2008	(35,400)	45,706
2009	(23,400)	(10,800)
	10,800	19,894
2010	(11,400)	(22,800)
	22,800	16,000
2011	(11,400)	(48,000)
	48,000	
	-	-

דוח רווח והפסד

שנה	הוצאות שכירות (הוצאה (הכנסה)	בגין שווי הוגן של הנגזרים (הוצאה (הכנסה)	השפעה נטו
2008	515,400	(45,706)	469,694
2009	515,400	(19,894)	495,506
2010	515,400	(16,000)	499,400
2011	<u>515,400</u>	=	<u>515,400</u>
	*2,061,600	**81,600)	***1,980,000

* לפי שערי חליפין עתידיים $120,000 \times (4 + 4.19 + 4.39 + 4.6) = 2,061,600$

** שווי הוגן של חוזי אקדמה במועד הסילוק $120,000 \times [(4.19 - 4.1) + (4.39 - 4.2) + (4.6 - 4.2)] = 81,600$

*** השפעה נטו על פי שער חליפין שוטף במועד הסילוק $120,000 \times (4 + 4.1 + 4.2 + 4.2) = 1,980,000$

מדידת נכסי תוכנית הטבה מוגדרת לפי תקן חשבונאות בינלאומי מספר 19, "הטבות עובד"

רקע

א. תקן חשבונאות בינלאומי מספר 19 – "הטבות עובד"

תקן חשבונאות בינלאומי מספר 19, "הטבות עובד" (להלן – "IAS 19") דן בסוגים שונים של הטבות, שניתנות על ידי מעבידים לעובדים, כדלקמן:

- הטבות לזמן קצר (כגון: חופשה, מענקים וכדו'),
- הטבות לאחר סיום העסקה (כגון: פנסיה, הטבות פרישה אחרות וכדו'),
- הטבות אחרות לזמן ארוך (כגון: חופשת שבתון, מענק יובל וכדו'), ו –
- הטבות בגין פיטורין (הטבות עובד שנובעות כתוצאה מהחלטה של ישות לפטר עובד לפני מועד הפרישה הרגיל או החלטה של עובד להסכים לפרישה מרצון בתמורה להטבות אלה).

בהקשר לתוכניות הטבות לאחר סיום העסקה, IAS 19 מבחין בין "תוכנית להפקדה מוגדרת" לבין "תוכניות להטבה מוגדרת" כדלקמן:

- **תוכנית להפקדה מוגדרת** – תוכנית הטבה לאחר סיום העסקה, שלפיה ישות משלמת תשלומים קבועים לישות נפרדת (קרן), מבלי שתהיה לה מחויבות משפטית או משתמעת לשלם תשלומים נוספים, אם לקרן לא יהיו מספיק נכסים כדי לשלם את כל הטבות העובד, המתייחסות לשירות העובד בתקופה השוטפת ובתקופות הקודמות. בהתאם, בתוכנית הפקדה מוגדרת, הסכום של הטבות לאחר סיום העסקה שיקבל העובד נקבע לפי סכום ההפקדות שהופקדו על ידי הישות (ויתכן גם על ידי העובד) לתוכנית הטבה או לחברת ביטוח, ביחד עם תשואה על ההשקעה הנובעת מההפקדות. כתוצאה מכך, סיכון אקטוארי (שהטבות תהינה נמוכות מהחזוי) וסיכון השקעה (שנכסים שהושקעו לא יספיקו על מנת לשלם הטבות חזויות) חלים על העובד.

- **תוכנית להטבה מוגדרת** – תוכנית הטבה לאחר סיום העסקה לפיה מחויבות הישות היא לספק את ההטבות המוסכמות לעובדים נוכחיים ולעובדים לשעבר, בה הסיכון האקטוארי (שהטבות יעלו יותר מהחזוי) וסיכון ההשקעה חלים, במהות, על הישות.

זאת ועוד, בהתאם ל- IAS 19, מחויבות של ישות לתשלום הטבות במסגרת תוכנית להטבה מוגדרת, מוכרת ונמדדת תוך שימוש בטכניקות אקטואריות, על מנת לאמוד באופן מהימן את סכום ההטבה שעובדים הרוויחו בתמורה לשירות שלהם בתקופה השוטפת ובתקופות הקודמות. ההטבה האמורה מהוונת על מנת לקבוע את ערכה הנוכחי של המחויבות בגין הטבה מוגדרת, באופן המפורט ב- IAS 19. מנגד, נמדדים "נכסי התוכנית" כהגדרתם ב- IAS 19, על בסיס שווים ההוגן. במאזן יקוזז השווי ההוגן של "נכסי התוכנית" (אם יש כאלה) שמהם המחויבות צריכה להיות מסולקת, מערכה הנוכחי של המחויבות בגין הטבה מוגדרת (כאמור לעיל) לתאריך המאזן.

IAS 19 קובע, כי כאשר מחיר שוק ל"נכסי התוכנית" אינו זמין, יש לאמוד את שוויים ההוגן, לדוגמה, על ידי היוון תזרימי מזומנים עתידיים באמצעות שימוש בשיעור היוון, שמשקף את הסיכון המתייחס לנכסי התוכנית ואת התקופה לפדיון או מועד חזוי למימוש נכסים אלה (או, אם אין להם מועד פדיון, התקופה החזויה עד לסילוק המחויבות המתייחסת).

ב. פוליסות ביטוחי מנהלים אשר הוצאו לפני שנת 2004

במסגרת פוליסות ביטוחי מנהלים, אשר הוצאו לפני שנת 2004, הוסכם בין חברות הביטוח לבין המבוטחים להעביר לרכיב התגמולים מידי שנה את התשואה הריאלית שנצברה על הנכסים שהופקדו במסגרת רכיב הפיצויים. בהתאם, בגין פוליסות ביטוחי המנהלים הנ"ל, הנכסים, שנכללים במסגרת רכיב הפיצויים, ואשר עומדים לרשות החברה בעת פטורין או פרישה של העובד (קרי, "נכסי התוכנית", בהנחה שהם עומדים בהגדרת "נכסי תוכנית" שב- IAS 19) יהיו נמוכים יותר, לאור העובדה שהתשואה בגינם מועברת לרכיב אחר.

הסוגיות החשבונאיות העולות בהקשר לפוליסות האמורות:

לאור ההסכם המתואר לעיל, נשאלת השאלה, כיצד יש למדוד את "נכסי התוכנית", שהינם במסגרת פוליסות ביטוחי מנהלים, אשר הוצאו לפני שנת 2004, לפי IAS 19, וכיצד יש לטפל בפער, אם קיים, בין נכסי התוכנית לבין הסכומים שמופקדים בתוכנית במועדים הבאים:

- א. בעת האימוץ לראשונה של התקינה החשבונאית הבינלאומית ("IFRS").
- ב. בכל תאריך מאזן עוקב.

בחודש פברואר 2008 פרסם המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן - "המוסד לתקינה") נייר עמדה, המסכם את העמדות כפי שהתגבשו בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה בנושא תקן חשבונאות בינלאומי 19, "הטבות עובד": נכסי תוכנית הטבה מוגדרת (להלן - "הפרסום")¹.

עיקרי הפרסום מובאים להלן:

- א. לצורך המחשת הסוגיות הנדונות, מובאת בפרסום הדוגמה הבאה:
חברה הפקידה 100 ש"ח לפוליסת ביטוח מנהלים של עובד מסוים, שהוצאה לפני שנת 2004. החברה צופה כי בעוד 10 שנים העובד יגיע לגיל פרישה. הערך הנוכחי של הסכום שהופקד ל- 10 שנים במועד ההפקדה, בהעדר תשואה על ההפקדה, הינו 68 ש"ח. בהתאם, הסוגיות החשבונאיות הנדונות הן:
 1. האם יש למדוד ולהציג את נכסי התוכנית ב- 100 ש"ח (סכום ההפקדה/סכום נומינלי) או ב- 68 ש"ח (ערכה הנוכחי של ההפקדה)?
 2. בהנחה שההפקדה (שמהווה בדוגמה את "נכסי התוכנית") תימדד לפי הערך הנוכחי, כיצד יש לטפל בפער הראשוני שנוצר, בסך 32 ש"ח?

¹ כפי שמצוין בפרסום- לפרסומים של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות בנושא תקני דיווח כספי בינלאומיים אין מעמד של תקן או הבהרה והם אינם מחייבים, ופרסום זה מהווה הבעת עמדה בלבד, שהתגבשה בדיוני הוועדה המקצועית של המוסד לתקינה.

3. כיצד יש לטפל בהפקדות בתקופות דיווח עוקבות?

ב. חלופות חשבונאיות אפשריות שהועלו בפרסום:

בהקשר זה הועלו בפרסום שתי חלופות עיקריות לטיפול החשבונאי בפוליסות מהסוג הנדון:

(1) **ייחוס הגירעון שיווצר בעתיד ברכיב הפיצויים לשירות העובד בתקופות העבר, ולפיכך, הכרה בהוצאה הנובעת ממרכיב הניכיון.** במסגרת חלופה זאת, בעת האימוץ לראשונה של תקני ה-IFRS, יימדדו נכסי התוכנית לפי ערכם הנוכחי (68 ש"ח בדוגמה), וההפרש בין ערכם הנוכחי לסכומם הנומינלי (100 ש"ח) ייזקף כנגד יתרת העודפים של החברה. בתקופות דיווח עוקבות יוצגו נכסי התוכנית לפי הערך הנוכחי של כל ההפקדות שבוצעו, וההפרש בין השינוי בערך הנוכחי של הנכסים במהלך התקופה לבין סכומי ההפקדות במהלך התקופה ייזקף לדוח רווח והפסד. בהתאם לחלופה זו, השווי ההוגן של נכסי התוכנית נמדד לפי הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים, לאור העובדה שבעת פרישת העובד או פיטוריו, יעמדו לרשות המעסיק הסכומים שהופקדו ללא כל תשואה עליהם. מכיוון שלנכסים אלה אין מחיר שוק, המגלם את ההתחייבות להעברת התשואה, השווי ההוגן של נכסי התוכנית מתבסס על הערך הנוכחי של הסכומים שיעמדו לרשות המעסיק בעת מועד הפרישה או הפיטורים הצפוי של העובד. מדידה זו משקפת בתקופה הנוכחית את ההפסד שיהיה בתוכנית בעקבות העברת התשואות לרכיב התגמולים.

(2) **ייחוס הגירעון שיווצר בעתיד ברכיב הפיצויים לשירות העובד בתקופות עתידיות,**

ולפיכך, הכרה בהוצאה בכל תקופה בעתיד בגין העברת התשואה שנצברה על

ההפקדות שבוצעו בעבר. במסגרת חלופה זו קיימות שתי אפשרויות ליישום:

(א) מדידת נכסי התוכנית לפי ערכם הנוכחי (בדוגמה 68 ש"ח), בעוד שההפרש (בסך 32 ש"ח) יהווה הוצאה נדחית, שתיפרס לאורך התקופה הנוותרת, בה צפוי העובד לעבוד, על מנת להיות זכאי לפיצוי המוגדל (קרי 100 ש"ח) (הפריסה תבוצע בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית). בהתאם, בעת האימוץ לראשונה של תקני ה-IFRS, יש למדוד את נכסי התוכנית בערכם הנוכחי וההפרש יהווה

הוצאה נדחית למועד זה. בתקופות דיווח עוקבות, כל סכום שיופקד יפוצל לערכו הנוכחי, אשר ייכלל בנכסי התוכנית ולהפרש, אשר ייכלל ביתרת ההוצאות הנדחות. יתרת ההוצאות הנדחות תופחת, כאמור, על פני יתרת תקופת העבודה החזויה של העובד.

(ב) מדידת נכסי התוכנית לפי ערכם הנומינלי (בדוגמה 100 ש"ח), וזקיפת הוצאה בכל תקופת דיווח בגין העברת התשואה הריאלית מרכיב הפיצויים לרכיב התגמולים. בעת האימוץ לראשונה של תקני ה-IFRS, לא נדרש טיפול נוסף, שכן נכסי התוכנית מוצגים כבר לפי הסכום הנומינלי, ואילו בתקופות דיווח עוקבות, כל תשואה ריאלית על רכיב הפיצויים, שתועבר לרכיב התמלוגים, תוכר כהוצאה.

במסגרת חלופה זאת, הגירעון, שיווצר בנכסי התוכנית בתקופות עתידיות, ייוחס לאותן תקופות עתידיות. התוצאות שיתקבלו בהתאם לשתי האפשרויות המתוארות לעיל הן דומות, למעט העובדה שבמסגרת אפשרות (א) ההוצאה תוכר על ידי פריסת יתרת ההוצאות הנדחות, ואילו במסגרת אפשרות (ב), ההוצאה תוכר בכל תקופת דיווח, בעת העברת התשואה מרכיב הפיצויים לרכיב התגמולים. כמו כן, במסגרת אפשרות (א), הנכס יפוצל לשני נכסים- נכסי תוכנית ויתרת הוצאות נדחות, שסכומם הוא ערך הפדיון, ואילו במסגרת אפשרות (ב), יוצג נכס אחד, נכסי תוכנית, בערך הפדיון.

בהתאם לאפשרות (ב), מבוצעת למעשה הפרדה בין שני רכיבי ההסכם. רכיב אחד הינו ההתחייבות לתשלום פיצויים, אשר מטופלת כתכנית להטבה מוגדרת, והרכיב השני הינו ההתחייבות להעביר את התשואה על רכיב הפיצויים בכל שנה לרכיב התגמולים, אשר מטופלת כתכנית הפקדה מוגדרת. הרכיב הראשון מכיל נכסים, ששוויים ההוגן הוא ערך הפדיון שלהם בכל תאריך מאזן (בדוגמה לעיל- 100 ש"ח), ואילו וברכיב השני אין לחברה כל מחויבות לגבי גובה התשואה, ולכן כל הפקדה שהחברה תבצע לרכיב התגמולים תכסה את מחויבותה לעובד בגין רכיב זה. כך, בהתאם לטיפול שנקבע ב- IAS 19, בעת העברת התשואה (ביצוע ההפקדה) תוכר הוצאה בגובה התשואה שהועברה.

ג. סיכום

על-אף העובדה, שבדיונים הראשוניים שהתקיימו בנושא בוועדה המקצועית של המוסד לתקינה, דעת רוב חברי הוועדה היתה שחלופה מספר 1 היא חלופת הטיפול הראויה, הרי שלאחר דיון נוסף, הדעה שהתגבשה בין הנוכחים בישיבת הוועדה המקצועית היא שחלופה 2(ב) היא הנאותה ביותר בהתאם ל- IAS 19. חלופה זאת מקובלת גם על פירמות ראיית החשבון הבינלאומיות.

פרסומים של רשות ניירות ערך

מסמך מענה לשאלות שכיחות (FAQ 5): גילוי נדרש בנוגע להשפעת המעבר ל- IFRS על מספרי ההשוואה בדוחות הכספיים הרבעוניים העוקבים לדוח הכספי השנתי הראשון הערוך בהתאם לתקני ה- IFRS, כאשר הדוח הכספי הראשון המפורסם בהתאם לתקני ה- IFRS אינו דוח כספי לרבעון הראשון

רקע

תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן- "תקן 29") של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות קובע, כזכור, כי תאגידים הכפופים לחוק ניירות ערך התשכ"ח- 1968 (להלן- "חוק ניירות ערך"), ומדווחים לפיו (להלן- "תאגידים מדווחים")¹ ידרשו לערוך את דוחותיהם הכספיים לפי תקני ה- IFRS לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008. תקן 29 אף איפשר לתאגידים מדווחים לאמץ מוקדם את תקני ה- IFRS, החל מהדוחות הכספיים שיפורסמו לאחר 31 ביולי 2006.

לפי תקן 29, האימוץ לראשונה של תקני ה- IFRS יתבצע בהתאם להוראות IFRS 1- "אימוץ לראשונה של תקני IFRS" (להלן- "IFRS 1"). לפי IFRS 1, על תאגיד, שעבר לדיווח לפי תקני ה- IFRS, להסביר בדוחותיו הכספיים, כיצד השפיע המעבר מדיווח לפי כללי חשבונאות מקובלים קודמים לדיווח לפי תקני ה- IFRS על מצבו הכספי, תוצאות פעולותיו ותזרימי המזומנים שדווחו על-ידי. הגילוי הנדרש ינתן במתכונת של התאמה בין סכום סעיפי המאזן ודוח הרווח והפסד (ובמקרים מסוימים, גם סעיפי הדוח על תזרים

¹ למעט חברות, שתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים של תאגיד חוץ), התשס"א-2000 חלות עליהן, ואשר דוחותיהן הכספיים ערוכים שלא בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל.

המזומנים) כפי שהוצגו בהתאם לכללי חשבונאות קודמים (כללי החשבונאות המקובלים בישראל), לבין הסכום בו היו מוצגים, לו נערכו הדוחות בהתאם לתקני ה-IFRS. גילוי זה (להלן- "ביאור ההתאמה") ינתן בדוח הכספי השנתי הראשון הערוך בהתאם לתקני ה-IFRS², וכן בכל אחד מהדוחות הרבעוניים, הערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS, לתקופות המהוות חלק מהשנה הקלנדרית, שלגביה פורסמו הדוחות הכספיים השנתיים הראשונים, הערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS (להלן- "שנת האימוץ לראשונה").

ומתקני ה-IFRS לתקנות ניירות ערך:

תקנה 6(ג) (לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים)), התשנ"ג-1993 (להלן – "תקנות עריכת דוחות") קובעת, כי כאשר חל באחת משנות הדיווח הכלולות בדוחות הכספיים, שינוי בכללי החשבונאות או באופן יישומם בהשוואה לשנת הדיווח הקודמת, יוסבר השינוי, יפורטו הנימוקים לו ותצוין השפעתו על סעיפים שונים בדוחות הכספיים, וזאת לכל אחת משנות הדיווח שנתוניהן נכללים בדוחות. בנוסף, תקנה 42 (א)(1) (לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים)), התש"ל-1970 (להלן – "תקנות דוחות תקופתיים ומידיים") קובעת דרישה דומה, במקרה בו כלל דוח רבעוני שינוי בכללי החשבונאות או באופן יישומם ביחס לתקופת דיווח קודמת שנתוניה כלולים באותו דוח רבעוני. הדרישות הנ"ל נקבעו במטרה לשמור על עקביות ורציפות המידע החשבונאי, אשר עשויות להיפגם, כאשר חל שינוי במדיניות החשבונאית בתקופת הדוח הכספי.

כפי שניתן להבחין, דרישות הגילוי של IFRS 1 הינן ברוח דרישות תקנה 6(ג) לתקנות עריכת דוחות ותקנה 42 (א)(1) לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים; עם זאת, לדרישות הגילוי בתקנות כאמור, בנוגע למספרי ההשוואה לתקופות בהן טרם יישם התאגיד את תקני ה-IFRS, המופיעים בדוחות הכספיים הרבעוניים העוקבים לדוח הכספי השנתי

² בהתאם לנספח A ל-IFRS 1, דוח זה הינו הדוח הכספי השנתי הראשון, שבו ישות מאמצת תקני IFRS על-ידי הצהרה מפורשת וללא סייג על עמידה בתקני IFRS.

הראשון הערוך לפי תקני ה-IFRS, אין דרישות גילוי מקבילות ב-IFRS 1, וזאת כאשר הדוח הכספי הראשון שפורסם על ידי התאגיד בהתאם לתקני ה-IFRS אינו הדוח הכספי לרבעון הראשון של שנת האימוץ לראשונה. מקרה כאמור יכול להתרחש, כאשר התאגיד בחר באימוץ מוקדם של תקני ה-IFRS, כפי שמתאפשר, כאמור לעיל, מתוקף תקן 29.

לדוגמה – כאשר הדוח הכספי הראשון שפורסם על ידי התאגיד המדווח לפי תקני ה-IFRS הינו הדוח הכספי השנתי לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2006, ובהתאם, הדוחות הרבעוניים העוקבים (הדוחות הרבעוניים לשנת 2007) אינם בתחולת דרישות הגילוי של ביאור ההתאמה לפי IFRS 1, אולם לפי תקנות דוחות תקופתיים ומידיים, כאמור, נדרש גילוי מפורט אודות השפעות המעבר לתקינה החדשה.

מסמך מענה לשאלות שכיחות (FAQ 5):

בחודש אוגוסט 2007, פרסמה רשות ניירות ערך את מסמך מענה לשאלות שכיחות מספר 5 (להלן- "FAQ 5").

FAQ 5 דן בשאלה מהו הגילוי הנדרש לפי תקנה 42 (א)(1) לתקנות דוחות תקופתיים ומידיים, בנוגע להשפעת המעבר לתקני IFRS על מספרי ההשוואה בדוחות הכספיים הרבעוניים, העוקבים לדוח הכספי השנתי הראשון הערוך בהתאם לתקני ה-IFRS, כאשר הדוח הכספי הראשון המפורסם בהתאם לתקני ה-IFRS אינו דוח כספי לרבעון הראשון של שנת האימוץ לראשונה.

להלן עיקרי התשובה לשאלה האמורה, כמפורט ב- FAQ 5:

במקרה בו הדוח הכספי הראשון של התאגיד, שפורסם בהתאם לתקני ה- IFRS אינו דוח כספי לרבעון הראשון של שנת האימוץ לראשונה, יכלול התאגיד, בדוחות הרבעוניים העוקבים לדוח הכספי השנתי הראשון הערוך בהתאם לתקני ה- IFRS, אשר כוללים, כמספרי השוואה, נתונים כספיים לתקופות בהן טרם יישם התאגיד את תקני ה- IFRS, גילוי להשפעת המעבר לדיווח לפי תקני ה- IFRS על הנתונים הכספיים כאמור. הגילוי יינתן במתכונת של ביאור ההתאמה הנדרש בהתאם ל- IFRS 1, כאמור לעיל; קרי, תובא התאמה בין סכום סעיפי המאזן ודוח הרווח והפסד (ובמקרים מסוימים, גם סעיפי הדוח על תזרים המזומנים), הכלולים כמספרי השוואה בגין תקופות בהן טרם יישם התאגיד את תקני ה- IFRS, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים, לבין הסכום בו היו מוצגים, לו נערכו הדוחות בהתאם לתקני ה- IFRS.

לצורך המחשה, נכללת ב- FAQ 5 דוגמה:

הדוח הכספי הראשון שפורסם על ידי תאגיד המדווח בהתאם לתקני ה- IFRS הינו הדוח הכספי השנתי לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2006. במקרה זה, יכלול התאגיד, בדוחות הכספיים הרבעוניים לשנת 2007, את הגילוי כדלקמן במסגרת ביאור ההתאמה:

<u>תקופת הדוח</u> <u>הכספי</u>	<u>התאמה למאזן</u>	<u>התאמה לרווח או ההפסד</u>
רבעון ראשון, 2007	התאמה בין סכום הסעיפים במאזן ליום 31 במרץ 2006, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים לבין הסכום בו היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לכללי ה-IFRS.	התאמה בין סכום הסעיפים בדוח הרווח והפסד לתקופה של שלושה חודשים המסתיימת ביום 31 במרץ 2006, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים, לבין הסכום בו היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לכללי ה-IFRS.
רבעון שני, 2007	התאמה בין סכום הסעיפים במאזן ליום 30 ביוני 2006, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים לבין הסכום בו היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לכללי ה-IFRS.	התאמה בין סכום הסעיפים בדוח הרווח והפסד לתקופות של שישה חודשים ושלושה חודשים המסתיימות ביום 30 ביוני 2006, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים, לבין הסכום בו היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לכללי ה-IFRS.
רבעון שלישי, 2007	התאמה בין סכום הסעיפים במאזן ליום 30 בספטמבר 2006, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים לבין הסכום בו היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לכללי ה-IFRS.	התאמה בין סכום הסעיפים בדוח הרווח והפסד לתקופות של תשנה חודשים ושלושה חודשים המסתיימות ביום 30 בספטמבר 2006, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים, לבין הסכום בו היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לכללי ה-IFRS.

מסמך מענה לשאלות שכיחות (FAQ 6): גילוי נדרש בדוח הכספי לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007 בקשר עם אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS)

רקע

תקן חשבונאות מספר 29, אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) (להלן- "תקן 29") של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות קובע, כזכור, כי תאגידים הכפופים לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968 (להלן- "חוק ניירות ערך"), ומדווחים לפיו (להלן- "תאגידים מדווחים")¹ ידרשו לערוך את דוחותיהם הכספיים לפי תקני ה- IFRS לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008 (מועד המעבר לדיווח לפי תקני IFRS במקרה זה הינו ה- 1 בינואר 2007). תקן 29 אף איפשר לתאגידים מדווחים לאמץ מוקדם את חובת הדיווח לפי IFRS, החל מהדוחות הכספיים שיפורסמו לאחר 31 ביולי 2006.

לפי תקן 29, האימוץ לראשונה של תקני ה- IFRS יתבצע בהתאם להוראות IFRS 1- "אימוץ לראשונה של תקני IFRS" (להלן- "IFRS 1"). בנוסף, לפי סעיף 9 לתקן 29, תאגיד, אשר עורך לראשונה את דוחותיו הכספיים לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008 בהתאם לתקני ה- IFRS, יכלול בביאור בדוחות הכספיים השנתיים לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007 את נתוני המאזן ליום 31 בדצמבר 2007 ואת נתוני הרווח והפסד לשנה המסתיימת באותו יום, לאחר שיושמו לגביהם כללי ההכרה, המדידה וההצגה של תקני ה- IFRS.

מסמך מענה לשאלות שכיחות (FAQ 6):

בחודש נובמבר 2007, פרסמה רשות ניירות ערך את מסמך מענה לשאלות שכיחות מספר 6 (להלן- "FAQ 6"). FAQ 6 דן בשאלה מהו הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים

¹ למעט חברות, שתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים של תאגיד חוץ), התשס"א-2000 חלות עליהן, ואשר דוחותיהן הכספיים ערוכים שלא בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל.

השנתיים לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007, במסגרת יישום הוראות סעיף 9 לתקן 29.

להלן עיקרי התשובה לשאלה האמורה, כמפורט ב- FAQ 6:

FAQ 6 מציין שלאימוץ תקני ה- IFRS צפויה להיות השפעה מהותית על המדיניות החשבונאית של תאגידים מדווחים, ועשויות להיות לו השלכות משמעותיות על המצב הכספי ותוצאות הפעילות של תאגידים אלה. כתוצאה מכך, הסברים בנוגע להשפעות אלה מהווים מידע רלוונטי וחשוב למשקיעים ולציבור המשתמשים בדוחות הכספיים.

לכן, תאגיד, אשר עורך לראשונה את דוחותיו הכספיים בהתאם לתקני ה- IFRS החל לתקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2008, יכלול בביאור בדוחות הכספיים השנתיים לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007 את המידע כדלקמן:

1. מאזן הפתיחה (Opening IFRS balance sheet, כהגדרתו בנספח A ל- IFRS 1²) ליום 1 בינואר 2007, כשהוא ערוך בהתאם לתקני ה- IFRS.
2. מאזן ליום 31 בדצמבר 2007, כשהוא ערוך בהתאם לתקני ה- IFRS.
3. דוח רווח והפסד לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007, כשהוא ערוך בהתאם לתקני ה- IFRS.
4. התאמה בין ערכי הסעיפים במאזן (לרבות סעיפי ההון העצמי) ליום 1 בינואר 2007 וליום 31 בדצמבר 2007, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי החשבונאות הקודמים (כללי חשבונאות מקובלים בישראל), לבין הערכים בהם היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לתקני ה- IFRS.
5. התאמה בין ערכי הסעיפים בדוח רווח והפסד לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007, כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי החשבונאות הקודמים, לבין הערכים בהם היו מוצגים, לו היו הדוחות ערוכים בהתאם לתקני ה- IFRS.
6. תיאור ההקלות שאומצו על ידי התאגיד ביישום המעבר לתקני ה- IFRS, בהתאם ל- IFRS 1.

² מאזן (בין אם פורסם ובין אם לא פורסם) למועד המעבר לתקני IFRS.

7. במקרה בו בחר התאגיד במדיניות חשבונאית אפשרית על פי תקני ה-IFRS (על-פי החלופות המותרות בתקני ה-IFRS), או במקרה בו בחר התאגיד במדיניות חשבונאית מסוימת, בהיעדר הנחיה מפורשת בתקני ה-IFRS, שהשפעתה על הדוחות הכספיים הינה מהותית או עשויה להיות מהותית, יובאו עיקרי המדיניות החשבונאית, שתיושם בדוחות הכספיים של התאגיד, שיערכו בהתאם לתקני ה-IFRS, ושלפיה נערכו נתוני המאזן ודוח רווח והפסד לפי תקני ה-IFRS שהובאו בביאור, כאמור לעיל, ויוסברו השיקולים אותם הביא התאגיד בחשבון בבחירת המדיניות החשבונאית כאמור³.

ההתאמות הנדרשות בסעיפים 4 ו-5 לעיל, יינתנו במתכונת ההתאמה (Reconciliation) להון (לרבות סעיפי ההון העצמי) ולרווח או להפסד, כפי שנקבע בסעיפים 39(a) ו-39(b) ל-IFRS 1, בשינויים המחויבים, ויכללו הסברים להתאמות כאמור. בנוסף, תאגיד רשאי, אם מצא לנכון, לכלול בביאור לדוחות הכספיים השנתיים לשנה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2007, את נתוני הדוח על תזרים המזומנים לשנה המסתיימת באותו יום, כשהם ערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS. במקרה, זה יכלול התאגיד, בנוסף, התאמות מהותיות לדוח על תזרים המזומנים במתכונת שנקבעה בסעיף 40 ל-IFRS 1, לרבות מתן הסברים להתאמות כאמור.

³ לפי תקן חשבונאות בינלאומי מספר 1 (IAS 1, Presentation of Financial Statements), יש לכלול, בדוחות הכספיים השנתיים השוטפים, תיאור של עיקרי המדיניות החשבונאית הרלוונטית להבנת הדוחות הכספיים, וכן תיאור של שיקול הדעת בו נקטה ההנהלה בנוגע ליישום מדיניות חשבונאית, שהשפעתה על הדוחות הכספיים הינה משמעותית.

מסמך מענה לשאלות שכיחות (FAQ 8): הבהרה לעניין דוחות כספיים שיצורפו לתשקיפים

תקנות ניירות ערך (פרטי תשקיף, מבנהו וצורתו) (הוראת שעה), התשס"ז 2006 (להלן- "התקנות") קובעות, בין היתר, הוראות לעניין הדוחות הכספיים שילכלו במסגרת תשקיף המוגש על ידי תאגיד, העורך את דוחותיו הכספיים בהתאם לתקני ה-IFRS.

בעקבות שאלות רבות שהופנו לרשות ניירות ערך (להלן- "הרשות"), פרסמה הרשות, בחודש דצמבר 2007, בהמשך לתקנות וכהבהרה להן, את "מסמך מענה לשאלות שכיחות מספר 8 (FAQ 8): הבהרה לעניין דוחות כספיים שיצורפו לתשקיפים" (להלן – "FAQ 8"). FAQ 8 כולל טבלה מפורטת, המבהירה אילו דוחות כספיים יש לכלול בתשקיף, בהתאם לעיתוי ההנפקה ולמועד האימוץ של תקני ה-IFRS¹ (FAQ 8 מדגיש כי הטבלה נועדה לשם הבהרה בלבד, ואינה מחליפה את האמור בתקנות).

FAQ 8 מבהיר, בין היתר, כי כאשר מצורפים לתשקיף דוחות כספיים הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים, יכלול בדוחות אלה ביאור התאמה, כנדרש בתקנות, בין ערכי הסעיפים בדוחות הכספיים כאשר הם מוצגים בהתאם לכללי חשבונאות קודמים, לבין הערכים בהם היו מוצגים, לו היו הדוחות הכספיים האמורים ערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS (להלן – "ביאור התאמה").

כמו כן, בהתאם לנדרש בתקן דיווח כספי בינלאומי מספר 1 (IFRS 1, First-time Adoption of International Financial Reporting Standards), ולפי עיתוי ההנפקה ומועד האימוץ של תקני ה-IFRS, עשוי להידרש צירוף של ביאור התאמה לדוחות הכספיים הערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS שילכלו בתשקיף.

¹ FAQ 8 מציין כי ההבהרות המפורטות בטבלה להלן, חלות הן על תשקיפים של תאגידים מדווחים, והן על תשקיפים של תאגידים שזוהי ההצעה הראשונה שלהם לציבור (IPO).

בנוסף, מבהיר 8 FAQ, כי יתכן שבהתאם לעיתוי מתן ההיתר ופרסום התשקיף, יידרש גם צירוף של תמצית דוחות כספיים ביניים של הרבעון העוקב, בנוסף לדוחות שיכללו על פי האמור בטבלה שלהלן.

להלן מובאת הטבלה האמורה שגכללה ב- 8FAQ:

מועד האמץ לראשונה של תקני ה- IFRS	מועד התמקפה	דוחות כספיים הערוכים לפי תקני ה- IFRS, שיכללו בתשקיף ²	דוחות כספיים הערוכים לפי כללי חשבונאות קודמים (תקני חשבונאות ישראלים), שיכללו בתשקיף ³
אמץ לראשונה בשנת 2006 (בדוחות כספיים רבעוניים או בדוחות הכספיים השנתיים).	דוחות כספיים רבעוניים של שנת 2007	דיווח במתכונת שנתית של דוח הכניסות לתקופת האחרונה המכללת בתשקיף, עם מספרי השוואה שנתיים לשנתיים (2005, 2006). מספרי השוואה רבעוניים יהיו ברוטם לנדרש בתקנות.	דוחות שנתיים לשנת 2005, עם מספרי השוואה במאזן לשנה אחת (2004) ובדוח רווח והפסד, דוח על השינויים בחון העצמי (בדוח על תגורים המומונים, מספרי השוואה לשנתיים (2004, 2003).
דחיית, מועד המעבר לתקני IFRS הוא ה- 1 לחצי שנת 2005	דוחות כספיים רבעוניים של שנת 2007	דיווח במתכונת מלאה, קרי דוחות כספיים לשנת 2007, עם מספרי השוואה כולקמן: מספרי השוואה במאזן לשנה אחת (2006) ובדוח רווח והפסד, דוח על השינויים בחון העצמי (בדוח על תגורים המומונים, מספרי השוואה לשנתיים (2006, 2005).	לא נדרש
אמץ לראשונה בשנת 2006 (בדוחות כספיים רבעוניים או בדוחות הכספיים השנתיים).	דוחות כספיים רבעוניים של שנת 2007	דיווח במתכונת מלאה.	לא נדרש

¹ כפי שמוסבר לעיל, תנאים כספיים נוספים הערוכים לפי ה- IFRS, כוללים במאזן המעבר המעורר לדוחות הכספיים הערוכים לפי כללי חשבונאות קודמים.

² ראוי אצל דיווח לפי תקני ה- IFRS ממועד המעבר, לא יידרש להכליל דוחות כספיים לפי כללי התקנה החשבונאות הישראלית, במספר דוחות כספיים הערוכים לפי תקני ה- IFRS.

³ IFRS to Date of transition, כהגדרתו: IFRS 1.

דוחות חשבונאות הערוכים לפי כללי חשבונאות קודמים (תקני חשבונאות ישראלים), שיכללו בתשקיף ²	דוחות חשבונאות הערוכים לפי תקני ה-IFRS, שיכללו בתשקיף ¹	מועד התפקה	מועד האימוץ הראשונה של תקני ה-IFRS
דוחות שנתיים לשנת 2006, עם מספרי השוואה במאון לשנה אחת (2005) ובדוח רווח והפסד, דוח על השוניים בהון העצמי ובדוח על תזרים המזומנים, מספרי השוואה לשנתיים (2005), (2004).	דיווח במתכונת שנתית של דוח הביניים לתקופה האחרונה הנכללת בתשקיף, עם מספרי השוואה שנתיים לשנה אחת בלבד (2006). מספרי ההשוואה הרבעוניים יהיו בהתאם לנדרש בתקנות. (לדוגמה, במקרה של התפקה על בסיס הדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2007, יכללו נתונים לתקופות של תשעה ושלשה חודשים המסתיימות ביום 30.9.2007, לתקופות המקבילות בשנה הקודמת ונתוני שנת 2006 כולה).	התפקה על בסיס דוחות כספיים רבעוניים או שנתיים לשנת 2007	אימוץ ראשונה בשנת 2007 ובדוחות כספיים רבעוניים או בדוחות הכספיים השנתיים). דהיינו, מועד המעבר לתקני IFRS הוא ה-1 בינואר 2006
דוחות שנתיים לשנת 2006, עם מספרי השוואה במאון לשנה אחת (2005) ובדוח רווח והפסד, דוח על השוניים בהון העצמי ובדוח על תזרים המזומנים, מספרי השוואה לשנתיים (2005), (2004). תשומת הלב כי במקרה זה יכללו בתשקיף נתונים כספיים ל-4 שנים, באופן חריג.	דיווח במתכונת שנתית של דוחו ביניים לתקופה האחרונה הנכללת בתשקיף, עם מספרי השוואה שנתיים לשנתיים (2006, 2007). מספרי ההשוואה הרבעוניים יהיו בהתאם לנדרש בתקנות.	התפקה על בסיס דוחות כספיים רבעוניים לשנת 2008	
לא מדרש.	דיווח במתכונת מלאה, קרי דוחות כספיים לשנת 2008, עם מספרי השוואה בדלקמן: מספרי השוואה במאון לשנה אחת (2007) ובדוח רווח והפסד, דוח על השוניים בהון העצמי ובדוח על תזרים המזומנים, מספרי השוואה לשנתיים (2007), (2006).	התפקה על בסיס דוח כספי שנתי לשנת 2008	

מועד האימוץ לראשונה של תקני IFRS	מועד התמקדה	דוחות כספיים הערוכים לפי תקני IFRS, שיכללו בתשקיף ¹	דוחות כספיים הערוכים לפי כללי חשבונאות קודמים (תקני חשבונאות ישראליים), שיכללו בתשקיף ²
אימוץ לראשונה בשנת 2007 (בדוחות כספיים רבעוניים או בדוחות הכספיים השנתיים).	התמקדה על בסיס דוחות כספיים רבעוניים או שנתיים לשנת 2007	דיווח במתכונת שנתית של דוח הכיניים לתקופה האחרונה הנכללת בתשקיף, עם מספרי חשואה שנתיים לשנה אחת בלבד (2006). מספרי החשואה היבועוניים יהיו בהתאם לנדרש בתקנות. (לדוגמה, במקרה של התמקדה על בסיס הדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2007, יכללו נתונים לתקופות של תשעה וחצי חודשים המשתיימות ביום 30.9.2007, לתקופות המקבילות בשנה הקודמת ותנוי שנת 2006 כולח).	דוחות שנתיים לשנת 2006, עם מספרי חשואה במאזן לשנה אחת (2005) ובדוח רווח והפסד, דוח על השינויים בחון חשואה ובדוח על תורים המזומנים, מספרי חשואה לשנתיים (2005), (2004).
דחיית מועד המעבר לתקני IFRS היא ה-1 בינואר 2006	התמקדה על בסיס דוח כספי שנתי לשנת 2008	דיווח במתכונת מלאה, קרי דוחות כספיים לשנת 2008, עם מספרי חשואה כלקמן: מספרי חשואה במאזן לשנה אחת (2007) ובדוח רווח והפסד, דוח על השינויים בחון חשואה ובדוח על תורים המזומנים, מספרי חשואה לשנתיים (2007), (2006).	דוחות שנתיים לשנת 2006, עם מספרי חשואה במאזן לשנה אחת (2005) ובדוח רווח והפסד, דוח על השינויים בחון חשואה ובדוח על תורים המזומנים, מספרי חשואה לשנתיים (2005), (2004). תשומת הלב כי במקרה זה יכללו בתשקיף נתונים כספיים ל-4 שנים, באופן חריג.
			לא נדרש.

החלטה 17-3 של סגל רשות ניירות ערך: שינוי אומדן אורך חיים שימושיים של רכוש קבוע

רקע

בחודש פברואר 2004 פורסמה החלטה מספר 17-1 של סגל רשות ניירות ערך (להלן- "הרשות"), בדבר שינוי אומדן תקופת הפחתה של רכוש קבוע (להלן- "החלטה 17-1"). החלטה 17-1 קבעה, בין היתר, כי מרגע שחברה בחרה בתקופת הפחתה מסוימת, עליה לדבוק בה בעקביות, אלא אם מתקיימות נסיבות משמעותיות המצדיקות את שינוי אומדן תקופה זו. שינוי אומדן כזה יכול להתרחש רק אם חל שינוי מהותי בנסיבות, הגורם להערכות החברה לגבי אורך חיי הנכס להשתנות בצורה משמעותית, לעומת הערכותיה בעבר.

תקן חשבונאות בינלאומי מספר 16, הקובע את הטיפול החשבונאי ברכוש קבוע - IAS 16 Property, Plant and Equipment (להלן - "IAS 16"), מגדיר "אורך חיים שימושיים של נכס" כפרק הזמן שלאורכו הנכס חזוי להיות זמין לשימוש של הישות, או כמספר יחידות התפוקה, או יחידות דומות, אשר חזויות לנבוע לישות מהנכס. בהתאם ל- IAS 16, בעת קביעת אורך החיים השימושיים של הנכס, יש לקחת בחשבון גורמים שונים, כגון: השימוש החזוי בנכס, בלאי חזוי, התיישנות טכנית או מסחרית ומגבלות משפטיות או דומות לשימוש בנכס. בנוסף, בהתאם ל- IAS 16, על ישות לסקור את ערך השייר ואת אורך החיים השימושיים לפחות בסוף כל שנת כספים, ולטפל בשינויים בהם כבשינויים באומדן חשבונאי, בהתאם ל- IAS 8 Accounting Policies, Changes in Accounting Estimates and Errors.

בחודש מאי 2007 פרסם סגל הרשות הבהרה להחלטה 17-1: "הבהרה להחלטה 17-1: שינוי אומדן תקופת הפחתה של רכוש קבוע" (להלן- "ההבהרה"). ההבהרה ציינה, כי סגל הרשות בוחן את אופן היישום של החלטה 17-1 על רקע תהליך אימוץ כללי הדיווח הכספי הבינלאומיים (IFRS), ומבקש להבהיר, כי כל עוד לא פורסמה החלטה אחרת, יש ליישם

את החלטה 17-1 גם בדוחות הכספיים של תאגידים המדווחים בהתאם לכללי הדיווח הכספי הבינלאומיים.

בהמשך, פרסם סגל הרשות בחודש אוקטובר 2007 את החלטה 17-3 "שינוי אומדן אורך חיים שימושיים של רכוש קבוע" (להלן- "החלטה 17-3"), שדנה בשאלה, באילו נסיבות ניתן לשנות את אומדן אורך החיים השימושיים של רכוש קבוע. החלטה 17-3 חלה על דוחות כספיים אשר ערוכים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS), והיא מחליפה את החלטה 17-1 מחודש פברואר 2004 ואת ההבהרה לה מחודש מאי 2007, בנוגע לדוחות הכספיים שבתחולתה.

החלטה 17-3 מציינת, בין היתר:

- אורך החיים השימושיים של רכוש קבוע צריך לייצג את התקופה בה צפוי הנכס להניב הטבות כלכליות לתאגיד, ויש לבחון אותו תוך התחשבות במכלול הנסיבות והגורמים הנוגעים לנכס ולסביבה הכלכלית והמשפטית בה הוא פועל.
- ככלל, מרגע שבחר התאגיד בתקופת הפחתה מסוימת, עליו לדבוק בה בעקביות כל עוד לא חל שינוי בנסיבות המצדיק שינוי באומדן אורך החיים השימושיים של הרכוש הקבוע.
- שינוי אומדן אינו מתייחס לתקופות קודמות, ולכן אינו מהווה תיקון טעות, המטופל בדרך של הצגה מחדש, ודורש גילוי מתאים.
- שינוי באומדן חשבונאי עשוי להתרחש, כאשר מתרחשים שינויים בנסיבות, עליהן התבסס האומדן המקורי (לדוגמה- שינויים טכנולוגיים) או כאשר חלים שינויים כתוצאה ממידע חדש (אשר לא היה קיים קודם לכן, ואשר לא ניתן היה לצפות את קיומו מראש במועד קביעת האומדן הקודם) או במקרה שחל שינוי בניסיון הנצבר של הישות ביחס לנכס (ניסיון הנצבר אצל התאגיד וייחודי עבורו – בעיקר במקרים של נכסים שהינם ייחודיים לתאגיד).

- כאשר שינוי אומדן מבוסס על מידע שהיה זמין, ושהיה ניתן לצפות, באופן סביר, כי יילקח בחשבון, כבר בעת קביעת האומדן הקודם, הרי שמלכתחילה הייתה בידי התאגיד היכולת להעריך את אורך החיים השימושיים של הנכס לאור מידע זה, ולכן אין מדובר בשינוי אומדן אלא בתיקון טעות אשר תטופל בדרך של תיקון טעות, לרבות הצורך במתן גילוי מתאים.
 - אמנם ההחלטה בדבר שינוי אומדן נתונה לשיקול דעת הנהלת התאגיד, אולם יש לתמוך את השינוי בראיות אובייקטיביות מספקות (דוגמת חוות דעת חיצונית או פנימית המבססת את האומדן החדש ואת הצורך בשינוי האומדן הקודם) אודות הגורמים והנסיבות שהובילו לשינוי האומדן, בהתבסס על שיקול הדעת של ההנהלה.
- בנוסף, קובעת החלטה 3-17 דרישות גילוי בנוגע לשינוי אומדן, לרבות: מכלול הנסיבות לשינוי האומדן, פירוט הבדיקות עליהן התבסס התאגיד בביצוע שינוי האומדן ואופיין, ומידע לגבי שינוי אומדן קודמים שנעשו בנוגע לתקופת חייו השימושיים של הנכס שלגביו מתבצע שינוי האומדן הנוכחי.